

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO (PKT) KOKYBĖS STEBĖSENOS SISTEMINIO MODELIO KONCEPCIJOS PAGRINDIMAS

PROJEKTAS

Kaunas, 2014

TURINYS¹

ĮVADAS.....	3
PAGRINDINĖS SĄVOKOS.....	4
I. PKT KONTEKSTAS LIETUVOJE.....	5
II. PKT FORMOS, PKT TEIKĖJAI IR JŲ ATSAKOMYBĖ, PKT PROGRAMOS, FINANSAVIMAS IR KOKYBĖS UŽTIKRINIMO VEIKSNIAI	6
2.1. PKT formų įvairovė, poreikiai ir galimybės.....	6
2.2. PKT teikėjai, programos ir jų turinys.....	9
2.3. PKT finansavimas.....	12
2.4. PKT kokybės užtikrinimo sistemos principai ir veiksniai.....	13
2.5. PKT institucinės ir programų kokybės užtikrinimo procesai ir procedūros, institucijų vaidmenys ir atsakomybė.....	15
III. KOKYBIŠKOS PKT SISTEMOS SUKŪRIMO GAIRĖS	19
3.1. Esamos ir galimos PKT teikėjų visumos apžvalga.....	19
3.2. Kokybės kultūros formavimo prielaidos PKT.....	21
IV. PKT KOKYBĖS STEBĖSENOS MODELIO ĮGYVENDINIMO GAIRĖS IR MODELIO ĮGYVENDINIMO EKONOMINIS PAGRINDIMAS.....	24
V. PASIŪLYMAI GALIOJANTIEMS TEISĖS AKTAMS PAKEISTI.....	27
INFORMACIJOS ŠALTINIAI.....	30
PRIEDAI	

---

¹ Laikantis informacijos pateikimo nuoseklumo principo, turinys (ir tekstas) išdėstytas kita seka nei pateikta pasiūlyme.

IVADAS

*„Švietimo sistemos kokybė negali viršyti mokytojų ir vadovų kokybės, kadangi ugdymo kokybė yra rezultatas to kas vyksta klasėje“.
PISA 2009: Kaip mokyklos tampa sėkmingomis?*

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (PKT) kokybės stebėsenos sisteminio modelio koncepcijos pagrindimas skirtas pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kontekstui Lietuvoje apžvelgti, esamiems PKT institucinio ir programų kokybės užtikrinimo procesams ir procedūroms pristatyti, informacijai apie PKT teikėjų ir formų įvairovę bei PKT kokybės kultūros formavimo prielaidas pateikti bei pasiūlyti rekomendacijoms PKT kokybės stebėsenos sisteminio modelio koncepcijai.

Dokumente „Švietimas ir mokymas 2020“ („ET 2020“) numatyta, kad visuose švietimo lygiuose turi būti siekiama prisidėti prie mokymosi visą gyvenimą ir judumo principo įtvirtinimo, **gerinti švietimo kokybę bei veiksmingumą**, kt. 2014–2020 metų Nacionalinėje pažangos programoje (2012) pabrėžiama, kad aktyvus suaugusiųjų mokymas ir **mokymasis yra itin svarbi nuolatinio asmeninio tobulėjimo ir gebėjimo prisitaikyti prie kintančios darbo rinkos sąlyga**.

Europoje pastaraisiais metais pedagogų profesinis tobulinimasis įgyja vis didesnę reikšmę. **Pedagogų kompetentingumas, jų profesinis tobulinimasis suvokiamas, kaip neatsiejama profesinės veiklos dalis, sąlygojanti švietimo kokybę** (McKinsey, 2007; OECD, 2013), tad pastaraisiais metais vis daugiau dėmesio skiriama pedagogų kvalifikacijos tobulinimui ir jo kokybės užtikrinimui.

Šiuo metu Lietuvoje PKT kokybės stebėseną iš esmės atitinka šie procesai: paslaugų teikėjų konsultavimas ir programų bei paslaugų teikėjų akreditavimas. Tačiau nenumatyta akredituotų PKT programų vykdymo ir PKT paslaugų teikėjų veiklos stebėseną. Be to, akreditacijos sistemoje yra kvestionuotinių reikalavimų ir kriterijų. Todėl būtina praplėsti kvalifikacijos tobulinimo kokybės užtikrinimo sampratą, ir, pasinaudojant esama nacionaline ir tarptautine patirtimi, sukurti Lietuvoje PKT kokybės stebėsenos sistemą, kurios tikslas - užtikrinti sistemine PKT programų, tiekėjų ir rezultatų kokybės stebėseną.

PKT kokybės stebėsenos sisteminio modelio koncepcijai pagrįsti analizuojamų dokumentų sąrašas pagal tipą ir paskirtį pateiktas 1 priede.

PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Akreditavimas – procedūra, kurios metu įgaliota institucija pripažįsta, kad įvertinta švietimo programa, švietimo teikėjas atitinka nustatytus reikalavimus (LR Švietimo įstatymas, 2011).

Bendrakultūrinės kompetencijos – žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės, sąlygojančios sėkmingą žmogaus veiklą konkrečioje(-iose) kultūroje(-ose) (Mokytojo profesinės kompetencijos aprašas, 2007).

Bendrosios kompetencijos – žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai, kitos asmeninės savybės, reikalingos mokytojo veiklai ir galimos perkelti iš vienos rūšies veiklos į kitą (Mokytojo profesinės kompetencijos aprašas, 2007).

Kompetencija - gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma (LR Švietimo įstatymas, 2011).

Kompetentingumas – praktiškai patikrintas gebėjimas integruotai ir tikslingai panaudoti įgytas žinias, mokėjimus, vertybes ir požiūrius įvairiose darbo/pedagoginėse situacijose, taip pat tobulėti profesiskai bei asmeniškai (pagal Studijų terminų žodyną, 2011).

Kvalifikacija - formalus vertinimo ir įteisinimo proceso rezultatas, kuris įsigalioja, kai valstybės pripažinta institucija nusprendžia, kad asmuo pasiekė studijų programos rezultatus ir išduoda nustatytą dokumentą (atestatą, pažymėjimą, diplomą ar pan.), patvirtinantį turimą asmens kompetentingumą tam tikrai profesinei veiklai atlikti (Studijų terminų žodynas, 2011).

Kvalifikacijos tobulinimo programa – žinių ir gebėjimų plėtojimo planas ir jo įgyvendinimo projektas, apibrėžtas mokymosi tikslais, šių tikslų sąlygotu turiniu, įgyvendinimo eiliškumu, mokymosi metodais ir priemonėmis (Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registro nuostatai, 2009).

Kvalifikacijos tobulinimo programos stebėseną – sistemingas duomenų apie programos įgyvendinimą rinkimas, fiksavimas ir apibendrinimas, vadovaujantis apraše nustatytais būdais bei kriterijais (Akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašas, 2014).

Kokybės užtikrinimas – periodiškai atliekamas studijų/mokomojo dalyko, modulio, studijų/mokymo programos arba institucijos (padalinio) kokybės įsivertinimas ir vertinimas, kurių rezultatai taikomi studijų/mokymo kokybei gerinti (pagal Studijų terminų žodyną, 2011).

Neformalusis švietimas – švietimas pagal įvairias švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomų kompetencijų įgijimo programas, išskyrus formaliojo švietimo programas (LR Švietimo įstatymas, 2011).

Pedagogas - asmuo, įgijęs aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, arba specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją (LR Švietimo įstatymas, 2011).

Pedagogo kvalifikacija - Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų mokiniams ugdyti, visuma (LR Švietimo įstatymas, 2011).

Pedagogo kvalifikacijos tobulinimas – procesas, nuosekliai pratęsiantis pedagogo rengimą, pradėtą aukštojoje mokykloje, trunkantis visą profesinės veiklos laikotarpį ir skirtas įgyti bei plėtoti profesinei veiklai reikalingas kompetencijas, tenkinant individualius pedagogo mokymosi poreikius, siejant juos su švietimo įstaigos bei nacionalinio lygmens švietimo prioritetais.

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybės stebėseną – tai nuolatinė PKT būklės ir kaitos analizė, vertinimas ir prognozavimas.

Profesinės kompetencijos - mokytojo žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai ir kitos asmeninės savybės, reikalingos sėkmingai bendrajai ugdymo veiklai, jos nespécifikuojant pagal ugdymo turinio koncentrus/sritis (Mokytojo profesinės kompetencijos aprašas, 2007).

Specialiosios kompetencijos - mokytojo žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai ir kitos asmeninės savybės, sąlygojančios sėkmingą jo veiklą konkrečiame ugdymo turinio koncentre/srityje (Mokytojo profesinės kompetencijos aprašas, 2007).

I. PKT KONTEKSTAS LIETUVOJE

1. Tyrimai rodo, kad visuomenės pasitikėjimas švietimu yra gana geras, tačiau tai sudaro prielaidas dideliems lūkesčiams, kurie yra susiję su išskirtiniais reikalavimais pedagogams. Pabrėžiama, kad nacionaliniu ir tarptautiniu mastu švietimo sistemos ir kiekvienai švietimo įstaigai keliami vis aukštesni kokybės standartai, vis labiau **keliami mokytojų ir dėstytojų kompetentingumo kartelė** (Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, 2013).
2. Pedagoginio personalo kvalifikacija (pedagogų kompetentingumas, asmeninės savybės, motyvacija, kūrybiškumas ir noras nuolat tobulėti, gebėjimas perimti gerąją praktiką) įvardijama, kaip vienas iš švietimo sistemos veiksmų, lemiančių kokybę (Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcija, 2008; Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programa, 2012), įvardijama kaip pagrindinis Lietuvos švietimo sėkmės matas (Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, 2013).
3. LR Švietimo įstatymo (2011) 23.4 straipsnyje **pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas yra apibrėžiamas kaip sudedamoji neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalis**.
4. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas (PKT), kaip neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir mokymosi visą gyvenimą dalis, bei **PKT kokybės tobulinimo klausimai prioritezuojami LR strateginiuose dokumentuose** (Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programa, 2012; Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, 2013; Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija ir jos įgyvendinimo veiksmų planas, 2004; kt.).
5. LR **Darbo kodeksas nustato** ne tik maksimaliąją darbo laiko trukmę ir minimaliąsias poilsio laiko normas (DK 4 str.1 d.4 p.), bet ir pagrindines **profesinio pasirengimo ir kvalifikacijos kėlimo nuostatas** (DK 4 str.1 d. 9 p.).
6. LR Švietimo įstatyme (2011) nurodoma, kad **darbdavys turi sudaryti sąlygas dirbančiam asmeniui mokytis** įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka, o švietimo teikėjai - sudaryti sąlygas mokytis **įvairiomis mokymosi formomis**. Pažymima, kad valstybinių (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) ir savivaldybių švietimo įstaigų pedagoginių darbuotojų kvalifikacija tobulinama vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro patvirtintais nuostatais (LR Švietimo įstatymas, 2011, 23.4 str.).
7. Asmenų, dirbančių pagal sutartį, prašymu gali būti suteikiama **neformaliajam švietimui/PKT skirta valstybės ir kita parama bei apmokamos papildomos atostogos** su darbdaviu suderintu laiku. Šių atostogų trukmė, apmokėjimo sąlygos ir kita parama numatoma kolektyvinėje arba darbo sutartyje (LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, 1998). Darbo kodekso 182 str. nustato kūrybines atostogas, kurios gali būti suteikiamos disertacijai užbaigti, vadovėliams rašyti ir kitais įstatymų nustatytais atvejais.
8. Kai kuriose Europos šalyse **pedagogų kvalifikacijos tobulinimas yra privalomas ir siejamas su pedagogų galimybe gauti didesnę atlyginimą, kitose – su pedagogo karjera** (Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai, 2013).
9. Europoje mokyklos privalo ar bent jau joms rekomenduojama **turėti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo planus, iš anksto planuoti lėšas**, nes kvalifikacijos tobulinimas dažniausiai iš dalies ar visas finansuojamas ne paties pedagogo (Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai, 2013).
10. Lietuvoje kvalifikacijos tobulinimas yra ne tik pedagogo teisė, bet ir pareiga, t. y. LR Švietimo įstatyme (2011) nurodoma, kad mokytojas/pedagogas **privalo tobulinti savo kvalifikaciją ir turi teisę ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose**, taip pat būti atestuotas ir įgyti kvalifikacinę kategoriją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka. T. y. PKT Lietuvoje siejamas su galimybe atestuotis ir įgyti aukštesnę kategoriją.
11. Lietuvoje asmuo, įgyja teisę dirbti pedagogu, jei turi aukštąjį išsilavinimą (LR Švietimo įstatymas, 2011), vadinasi, jis turi būti įgijęs VI ar aukštesnio lygmens kvalifikaciją pagal Lietuvos kvalifikacijų sandarą (LTKS). Pagal Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašą (2010), teisės aktų nustatyta tvarka kiekviename iš kvalifikacijų lygių **gali būti įvesti su profesinės veiklos patirtimi siejami**

kvalifikacijų polygiai, skirti darbuotojų profesiniam tobulėjimui skatinti. Ši nuostata svarbi ir gali būti pritaikoma kuriant sektorinę kvalifikacijų sąrangą, skirtą švietimo sistemoje dirbančių asmenų kvalifikacijų klasifikavimui. Pedagogo atestacijos pagrindu suteikta kvalifikacinė kategorija gali būti priskirta polygiui.

12. **Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje susiduriama su pedagogų senėjimo problema,** vis mažiau jaunų žmonių renkasi pedagogo profesiją. Nemažoje dalyje šalių viena iš priežasčių, kodėl jauni žmonės vis rečiau renkasi šią profesiją, nurodoma nepalanki jauniems mokytojams atlyginimų sistema: jauni mokytojai gauna gerokai mažesnę atlygį nei vyresni. Lietuvoje daugiau nei 80 proc. mokytojų yra moterys (panaši padėtis Bulgarijoje, Estijoje ir Latvijoje, kitose šalyse mokytojų moterų procentas nuo bendro pedagogų skaičiaus yra mažesnis) (Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai, 2013).

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas, kaip neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalis, prioritezuojama LR strateginiuose dokumentuose. Kvalifikacijos tobulinimas yra ne tik pedagogo teisė, bet ir pareiga, - pedagogas privalo tobulinti savo kvalifikaciją ir turi teisę ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, taip pat būti atestuotas ir įgyti kvalifikacinę kategoriją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka. Darbdavys turi sudaryti sąlygas dirbančiam pedagogui mokytis įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka, o švietimo teikėjai - sudaryti sąlygas mokytis įvairiomis mokymosi formomis.

II. PKT FORMOS, PKT TEIKĖJAI IR JŲ ATSAKOMYBĖ, PKT PROGRAMOS, FINANSAVIMAS IR KOKYBĖS UŽTIKRINIMO VEIKSNIAI

2.1. PKT FORMŲ ĮVAIROVĖ, POREIKIAI IR GALIMYBĖS

13. Prie pagrindinių neformaliojo suaugusiųjų švietimo formų yra priskiriamos šios: **organizuota tikslinė savišvieta; kursai (dieniniai, vakariniai, tęstiniai, trumpalaikiai ir kt.), seminarai, paskaitos; neakivaizdinis (nuotolinis) švietimas; žiniasklaidos priemonėmis perteikiamos šviečiamojo pobūdžio programos** (LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, 1998).

14. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje (2012) pagal veiklą laiką, tikslus ir pobūdį išskiriami trys pedagogų kvalifikacijos tobulinimo tipai: **pirmųjų pedagoginio darbo metų kvalifikacijos tobulinimas; kvalifikacijos tobulinimo stažuotė; su darbu derinamas kvalifikacijos tobulinimas.** Pavyzdžiui, pagal pobūdį PKT formos skirstomos į individualų tobulinimą, kolegialų dalijimąsi patirtimi, specializuotus renginius, akademinį tobulinimąsi ir viešąją nedarbinę veiklą.

15. Apibendrinta Europos šalių praktika rodo, kad **PKT renginiai gali būti klasifikuojami** į tokius pagrindinius tipus: kursai, mokymai; edukaciniai renginiai; stebėjimo išvykos (į kitas mokyklas, organizacijas, įmones), PKT stažuotės (verslo įmonėse, NVO, kt.); kvalifikacinės programos, partnerystės tinklai; individualūs ar grupiniai tyrimai; mentorystė, kaučingas.

16. **Europoje ir nacionaliniu lygiu egzistuojančių PKT formų palyginimas** pateiktas 1 lentelėje.

1 lentelė. PKT formų palyginimas (remiantis Europos Komisijos užsakymu atlikto tyrimo TALIS (2013) rezultatais)

PKT formos Europos lygmeniu (pagal Talis, 2013)	PKT formos nacionaliniu lygmeniu (pagal PKT veiklos apskaitos rekomendacijas)
Specializuoti kursai, mokymai (specializuoti, dažniausiai dalyko srities, didaktiniai arba kitos su ugdymosi procesu susijusiose temose, renginiai, seminarai)	Specializuoti renginiai (specializuoti renginiai, kaip PKT forma, apima konferencijas, kursus, modulinį mokymąsi, paskaitas, praktikumus, mini mokymus, pradedančiojo pedagogo mokymus, edukacines išvykas, nuotolinio mokymosi kursus ir seminarus, trumpalaikes stažuotes).
Edukaciniai renginiai (konferencijos ir seminarai) - renginiai skirti pristatyti tyrimams ar studijoms susijusiose srityse ir diskusijoms probleminiais klausimais	
Stebėjimo išvykos, stažuotės	
Kvalifikacinės programos (formalios laispnį suteikiančios programos)	Akademinis tobulinimasis Konkretūs formaliųjų studijų moduliai, kvalifikaciją suteikiančios studijos arba jų dalis.
Partnerystės tinklai , suformuotoms pedagogų specialistų grupėms	Kolegialus dalijimasis patirtimi (suplanuotos ir specialiai parengtos pamokos ar ugdymo veiklos vedimas ar stebėjimas, analizavimas, vertinimas, dalyvavimas pedagogų tarpusavio dalinimosi gerąja patirtimi renginyje, konsultacijos, dalyvavimas kolegų organizuouose renginiuose, parodose, dalyvavimas pedagogų asociacijų valdymo institucijų darbe, konsultacija gauta iš švietimo konsultanto, mentorystė).
Mentorystė ar koučingas porose , pagįsti formaliu susitarimu švietimo įstaigoje	
Individualūs ar grupiniai tyrimai	Individualus tobulinimasis (straipsnio, esė, straipsnio žiniasklaidai ar recenzijos parengimas, vadovėlio parašymas, mokymo priemonės ar metodinės medžiagos parengimas ir pristatymas, dalyvavimas projektuose, mokslinės, metodinės, didaktinės literatūros skaitymą ir pritaikymą profesinės veiklos praktikoje)
	Viešoji nedarbinė veikla (meninės kultūrinės veiklos organizavimas ir dalyvavimas renginiuose, sportinės veiklos organizavimas ir dalyvavimas sporto renginiuose, dalyvavimas nevyriausybinų organizacijų valdymo institucijų darbe, veikla socialinėse akcijose ir programose, amatininkystė (mokymasis pas amato meistrą-mokytoją) ir pan.)

Akademinis tobulinimasis (pagal PKT veiklos apskaitos rekomendacijas) atitinka formaliajam pedagogų kvalifikacijos kėlimui/tobulinimui, specializuoti renginiai, kolegialus dalijimasis patirtimi ir viešoji nedarbinė veikla – neformaliajam kvalifikacijos tobulinimui, o individualus tobulinimasis – savišvietai.

17. Darbo kodeksas (DK 143 str.) nustato darbo laiko struktūrą; **į darbo laiką įeina: stažuotė, kvalifikacijos kėlimas darbovietėje ar mokymo centruose.**

18. 2011 m. atliktos kiekybinės Lietuvos pedagogų apklausos duomenimis, mokytojai **aktyviai dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo renginiuose**. Pedagogai naudojami Lietuvos švietimo dokumentuose reglamentuota teise ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose (ir išnaudoja numatytą limitą). Tyrime dalyvavę formaliojo švietimo pedagogai per 2008–2011 metus kvalifikaciją tobulino vidutiniškai keturis, neformaliojo vaikų švietimo – tris kartus per metus. Kvalifikacijos tobulinti į užsienį bent kartą per metus išvyksta maždaug kas septintas priešmokyklinio ugdymo (15 proc.), kas ketvirtas pradinio (23 proc.) ar bendrojo ugdymo 5-12 kl. (26 proc.) ir kas šeštas neformalaus vaikų ugdymo (17 proc.) pedagogas (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011). Galima teigti, kad **nepakankamai išnaudojamos PKT galimybės užsienyje.**

19. 2011 m. atlikto kiekybinio tyrimo duomenimis, **vyraujanti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo forma – seminarai**, taip pat populiarius tobulinamasis kursuose, konferencijose ir savišvietos būdu. Kursai ir seminarai yra dažniausiai siūlomoms, todėl tikėtina, kad dėl tos priežasties ir yra dažniausiai

pasirenkamos PKT formos, nors laikomos mažai efektyviomis (ypač norint tobulinti praktinius įgūdžius dideliame klausytojų ratui) (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011).

20. **Savišvieta kaip pedagogų kvalifikacijos tobulinimo forma negali būti laikoma prasminga, jei nebus sukurta pasiektų rezultatų vertinimo sistema** (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011), nes pagal LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymą (1998), pedagogai, keliantys/tobulinantys kvalifikaciją pagal neformaliojo švietimo programas turi teisę formaliojo švietimo, mokslo ir studijų institucijose išlaikę atitinkamus egzaminus, gauti neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytų žinių įvertinimą bei valstybės pripažįstamą išsilavinimo ar tam tikros jo pakopos, atskiros reglamentuotos programos dalies (modulio) baigimo dokumentą. Tačiau galimybė neformaliai įgytas kompetencijas priskirti kvalifikacijos tobulinimui išlieka iššūkiu (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011). Lietuvos kvalifikacijų sandara svarbi vertinant pedagogų formaliuoju, neformaliuoju ar savišvietos būdu įgytus gebėjimus, siekiant numatyti tęstinio mokymosi galimybes (pereinant iš vieno kvalifikacijų lygmens į kitą). Kvalifikacijų lygmenų aprašai padeda vertinant ir pripažįstant šalyje ir užsienyje įgytą kvalifikaciją, - tai aktualu asmenims, įgijusiems/tobulinusiems pedagogo kvalifikaciją užsienyje ir siekiantiems jos pripažinimo Lietuvoje. Valstybinėje audito ataskaitoje (2013) pažymima, kad **funkcionuojanti kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo sistema šalyje didintų gyventojų/pedagogų motyvaciją mokytis visą gyvenimą**. Lietuvos kvalifikacijų sandaros susiejimo su Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandara ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara ataskaitoje (2012) pabrėžiama, kad reikia **tobulinti mokymosi / studijavimo pasiekimų vertinimo priemones ir metodus**, siejant juos su numatytais rezultatais. Kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistemos sukūrimas numatytas strateginiuose šalies dokumentuose (Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programa, 2012²; Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, 2013³; Neformalaus suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plano projektas, 2014; kt.).

21. Įgyvendinant Ugdymo plėtotės centro „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtros“ projekto, finansuojamo Europos socialinio fondo lėšomis, I etapą, **buvo sudaryta galimybė pedagogams tobulinti kvalifikaciją naujomis formomis** - patyrusiems mokytojams, tobulinusiems kvalifikaciją užsienyje, galimybė skleisti patirtį, o mokytojams stažuotojams – perimti šią patirtį. Parengta ir įgyvendinta 10 *trumpų mokymo programų* (3 dienų, 18 akad. val.), skirtų konkrečiai mokyklos bendruomenei (dalyvavo 120 mokyklų, 1 252 pedagogai) ir susijusių su mokytojo veiklos planavimu, ugdymo proceso organizavimu ir kt. Išbandytas *Paramos kolegai mokymo modelis*, parengta 20 mokytojų praktikų, vedusių mokymus mokytojams patarėjams, 240 mokytojų patarėjų paramos kolegai modelį išbandė 478 mokytojai. 369 mokytojai dalyvavo *profesinės veiklos stebėjimuose*, kurie skatina mokytojus analizuoti savo darbą ir bendradarbiauti tarpusavyje. Nuo 2012 m. rugsėjo 1 d. 21 pedagogas pradėjo *ilgalaikes pedagogų stažuotes* Lietuvos švietimo ir mokslo institucijose.

22. Formalaus švietimo pedagogai kvalifikacijos tobulinimui per metus vidutiniškai skiria 46 valandas, neformalaus švietimo pedagogai – 41 valandą. Pačių pedagogų teigimu, savišvietai jie skiria beveik 3-4 kartus daugiau laiko. **Pedagogai norėtų ir galėtų skirti kvalifikacijos tobulinimui** (neskaitant savišvietos) maždaug ketvirtadaliu-trečdaliu daugiau dabar skiriamo laiko (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011). Tačiau viena iš didžiausių problemų – **renginių laikas** (Nešukaitienė, 2010). Pabrėžtina, kad kvalifikacijai tobulinti pedagogai yra linkę **skirti mokinių atostogų laiką**, bet ne savaitgalius ar pamokų laiką (Mokytojų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių tenkinimas. Sociologinio

² Užsibrėžiama remti mokytojo naujovių siekius, pasiryžimą nuolat atnaujinti savo žinias, sukurti įvairiapusio mokytojų kūrybiškumo skatinimo programą, tobulinti kompetencijų įskaitymo tvarką.

³ Numatytas sukurti darnią suaugusiųjų švietimo sistemą, apimančią neformaliojo suaugusiųjų finansavimo mechanizmą, tarpinstitucinį koordinavimą, informavimą ir konsultavimą, neformaliojo mokymosi kokybės užtikrinimą ir neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimą.

tyrimo ataskaita. Vilnius, 2004). Kauno pedagogų kvalifikacijos tobulinimo centro atlikto tyrimo duomenimis, priimtinausi dalyviams vienos dienos trukmės PKT renginiai bei **ilgesnės trukmės renginiai, vykstantys sesijomis** (Kauno miesto mokytojų kvalifikacijos tobulinimo 2011 metams poreikiai, 2010).

23. Svarbiausi kvalifikacijos tobulinimo renginio pasirinkimą lemiantys kriterijai: **renginio nauda kasdieniam pedagogo darbui, taikomi darbo metodai, renginio turinys, asmeninių poreikių kvalifikacijos tobulinimui atitikimas** (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011). PKT programų **interaktyvumas** nurodomas kaip vienas iš PKT programų privalumų.

Išskiriamos įvairios PKT formos. Pagal Darbo kodeksą į darbo laiką įeina stažuotė, kvalifikacijos kėlimas/tobulinimas darbovietėje ar mokymo centruose. Remiantis atliktų tyrimų rezultatais, pedagogai aktyviai dalyvauja profesinio tobulinimosi renginiuose, - dažniausiai pasitaikanti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo forma – seminarai. Savišvieta, kaip pedagogų kvalifikacijos tobulinimo forma, taptų populiareesnė, jei funkcionuotų kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo sistema, būtų aiškūs tokio mokymosi pasiekimų vertinimo priemonės ir metodai. Pedagogai norėtų ir galėtų skirti kvalifikacijos tobulinimui daugiau dabar skiriamo laiko. Reikėtų plėtoti įvairesnes PKT formas – stažuotes, nuotolinį mokymą, profesinio tobulinimosi renginius užsienyje, kt. PKT turėtų būti organizuojamas lanksčiau, - ilgesnės trukmės PKT renginius vykdant sesijomis ir pan. Pedagogai kvalifikacijai tobulinti yra linkę skirti mokinių atostogų laiką. PKT kokybei užtikrinti svarbus ne tik renginio turinys, metodai, bet ir andragogo kompetentingumas bei įgytų žinių pritaikomumas tiesioginiame darbe. Atkreiptinas dėmesys, kad pedagogo kvalifikacijos tobulinimo poreikiai nuolat kinta, priklausomai nuo įvairių išorinių ir vidinių švietimo sistemos kaitos veiksnių.

2.2. PKT TEIKĖJAI, PROGRAMOS IR JŲ TURINYS

24. **Europoje vyrauja didelė PKT teikėjų įvairovė**, keliami reikalavimai PKT institucijoms labai skiriasi. Pavyzdžiui, Prancūzijoje, Vokietijoje, Ispanijoje PKT institucijos dažniausiai yra universitetai arba specializuoti pedagogų rengimo institutai, kurių tiesioginė veikla yra pirminis pedagogų rengimas. Tuo tarpu Belgijoje, Šveicarija, Vengrijoje, Olandijoje, Skandinavijos šalyse tiekėjų įvairovė yra neribojama ir PKT kursus gali siūlyti įvairios organizacijos, individualūs konsultantai, privačios įmonės ir pan. Jungtinėje Karalystėje PKT programas gali vykdyti mokyklos, vietos švietimo tarybos (angl. Local Education Authority - LEA) arba jų pasamdyti paslaugų tiekėjai, aukštosios mokyklos, privatūs paslaugų teikėjai, kitos organizacijos (švietimo asociacijos, švietimo kokybės centras CELT, kt.).

25. Lietuvoje **rengti ir įgyvendinti neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas (tarp jų ir PKT programos) gali Lietuvos neformaliojo švietimo įstaigos, taip pat bendrojo ugdymo, profesinio mokymo, aukštosios mokyklos, įsteigusios neformaliojo suaugusiųjų švietimo padalinius (skyrius, grupes ir t.t.), kiti juridiniai ir fiziniai asmenys**, kurie Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka yra įgiję teisę užsiimti neformaliojo suaugusiųjų švietimu. P.S. Ši nuostata privalomai netaikoma fizinių asmenų organizuojamiems vienkartiniais neformaliojo švietimo renginiams (LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, 1998). Neformaliojo švietimo, kaip ir PKT teikėjų atsakomybės nurodytos 2 priede.

26. Nurodoma, kad **neformaliojo švietimo programas ir savišvietą asmuo renkasi laisvai** (LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, 1998). 2011 m. atlikto kiekybinio tyrimo duomenimis, renkantis kvalifikacijos tobulinimo renginį, kas antram formalaus švietimo pedagogui paskutinįjį renginį pasiūlė mokyklos administracijos atstovas (tačiau tyrime dalyvavusių pedagogai žino, kad jie gali patys nuspręsti, kuriame renginyje dalyvauti) (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011).

27. **Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programas įgyvendina Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka akredituotos kvalifikacijos tobulinimo įstaigos** (LR Švietimo įstatymas, 2011,

23.5 straipsnis). T. y. švietimo centrai ir kitos švietimo pagalbos įstaigos siūlo pedagogams rinktis **įvairių sričių kvalifikacijos tobulinimo programas**. Kvalifikacijos tobulinimo programų sričių skirstymas nustatytas Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklėse (2006).

27.1. *Švietimo sistemos srities programose* analizuojami švietimo politikos, švietimo sistemos struktūros, mokytojų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo, mokytojų ir vadovų atestacijos, mokymosi pasiekimų (pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas, egzaminai, tarptautiniai tyrimai) klausimai.

27.2. Organizacijos kultūros, mikroklimato, socialinės aplinkos, vadybos temos nagrinėjamos *programose apie mokyklą*.

27.3. *Pedagoginės sistemos srities programose* aptariami ugdymo tikslai, ugdymo turinys, ugdymo metodai, ugdymo organizavimas, mokytojo vaidmuo, mokinio veikla, mokymosi motyvacija ir vertinimas.

28. **Sukurtas Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registras**, kuriame kaupiama informacija naudinga tiek asmenims, norintiems tobulinti kvalifikaciją, tiek švietimo įstaigoms bei kitiems juridiniams subjektams tenkinti informacinius poreikius, gauti patikimą ir aktualią informaciją apie kvalifikacijos tobulinimo galimybes⁴. LR Švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. ISAK-2524 (Žin., 2007, Nr. 137-5615) patvirtinti Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registro nuostatai (2007), kuriuose teigiama, kad viena iš registro tvarkymo įstaigų - Ugdymo plėtotės centras; jis kontroliuoja į registrą įrašomų duomenų teisingumą, teikia siūlymus dėl klaidingų, netikslų ar neišsamių registro duomenų taisymo, atnaujinimo ar papildymo, taip pat metodiškai vadovauja registro tvarkymo įstaigoms duomenų parengimo bei teikimo klausimais. Tačiau Valstybės audito ataskaitoje (2013) nurodoma, kad **kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registras nepakankamai informatyvus, funkcionalus ir vartotojams nėra patrauklus**, - būtina tobulinti mokymosi programos paieškos pagal savivaldybę, pagal konkretų švietimo teikėją⁵ ir pan.

29. PKT programos gali būti skirstomos į **formalizuotas ir neformalizuotas**. Formalizuotomis laikomos akredituotos/prilygintos akredituotoms PKT programos, įregistruotos į Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registrą, neformalizuotomis – profesinio tobulinimosi renginių programos, kurios nėra akredituotos. Akredituojamos nacionalinio⁶, institucinio⁷ lygmens programos ir programos įgyvendinamos ne Lietuvos Respublikos teritorijoje. Nacionalinio lygmens PKT programos yra parengusios dvi institucijos: Ugdymo plėtotės centras ir Lietuvos pramoninkų konfederacija⁸.

30. Neformalusis suaugusiųjų švietimas apima asmens bendrosios kultūros ugdymą ir profesinei veiklai reikalingų žinių įgijimą ir gebėjimų lavinimą bei tobulinimą (LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, 1998). Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje ir jos įgyvendinimo veiksmų plane (2004) pažymima, kad pedagogai, dirbantys visose švietimo srityse **turėtų įgyti nuolatinio mokymosi kompetenciją**. Lietuvos kvalifikacijų sandaros apraše (2010), nurodoma, kad kvalifikacijos priskiriamos nustatytiems kvalifikacijų lygiams, kurie nusako **funkcines, pažintines ir bendrąsias**

⁴ <http://www.upc.smm.lt/naujienos/ktpr/>

⁵ Neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalyviai/pedagogai, keliantys kvalifikaciją pagal neformaliojo švietimo programas turi teisę pasirinkti neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstaigą, formą ir programą (LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, 1998).

⁶ Nacionalinio lygmens programa – Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu parengta valstybinės švietimo politikos strateginėms kryptims įgyvendinti skirta programa, kurios trukmė ne mažesnė kaip 30 akademinė valandų (Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašas, 2007).

⁷ Institucinio lygmens programa – valstybinės švietimo politikos įgyvendinimui užtikrinti vietose (regione, savivaldybėje, mokykloje), švietimo naujovių plėtrai ir sėkmingos patirties sklaidai skirta programa, kurios trukmė ne mažesnė kaip 18 akademinė valandų (Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašas, 2007).

⁸ Nei Ugdymo plėtotės centras, nei Lietuvos pramoninkų konfederacija nėra akredituoti PKT teikėjai.

kompetencijas, būtinas panašaus sudėtingumo, savarankiškumo ir kintamumo veiklai atlikti. Mokytojo profesijos kompetencijos apraše (2007) įvardijamos keturių tipų kompetencijos - **bendrakultūrinės kompetencijos, profesinės kompetencijos, bendrosios kompetencijos ir specialiosios kompetencijos, kurias privalo turėti/tobulinti pedagogas**.

31. 2011 m. tyrimo duomenys rodo, kad **didžioji dauguma formaliojo ir neformaliojo ugdymo pedagogų** (90–95 proc.) **tobulina savo profesines, maždaug trys ketvirtadaliai - specialiąsias kompetencijas**. Nurodoma, kad pedagogai išlieka ištikimi įsitvirtinusiems profesiniams ir praktiniams prioritetams ir **rečiau tobulina savo bendrakultūrinės ar bendrąsias kompetencijas**: bendrakultūrinės ir bendrąsias kompetencijas per paskutiniuosius kvalifikacijos tobulinimo renginius plėtojo pusė tyrime dalyvavusių neformalaus vaikų ugdymo pedagogų ir trys ketvirtadaliai formalaus ugdymo srities pedagogų. (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011). Daugiausia kvalifikaciją tobulinusių dalyvių 2012 m. buvo Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių miestų, Kauno rajono savivaldybių kvalifikacijos tobulinimo įstaigose (Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai, 2013).

32. **Lietuvos pedagogai daugiausia tobulinasi didaktikos srityje**, - remiantis 2011 m. tyrimo duomenimis, populiariausia kvalifikacijos tobulinimo sritis – pedagoginė sistema (ugdymo metodai ir ugdymo turinys, mokymosi pasiekimų vertinimas, kt.). Mokyklos srities, apimančios tokius aspektus kaip organizacijos kultūra, mikroklimatas, socialinė aplinka ir vadyba, kvalifikacijos tobulinimo renginiuose dalyvavo santykinai mažesnė neformaliojo ugdymo pedagogų dalis (maždaug ketvirtadalis) nei formalaus ugdymo pedagogai (pavyzdžiui, tarp ketvirtadaliai vadybos klausimais ir beveik pusės mikroklimato klausimais). Švietimo sistemos srityje, kuri apima švietimo politikos, švietimo sistemos struktūros, ugdymo turinio, mokytojų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo, mokymosi pasiekimų vertinimo temas, daugiausia tobulinasi bendrojo ugdymo 5-12 kl. mokytojai (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011).

33. Absoliuti dauguma pedagogų, esant galimybei, **pasiryžę mokytis anglų kalbos**. Pedagogų nuomone labiausiai jiems **trūksta teisinių ir IT žinių** (Šalies pedagogų darbo ir kvalifikacijos kėlimo sąlygos. Profesinės sąjungos vaidmuo. Tyrimo ataskaita, 2009). Kito tyrimo rezultatai patvirtina nuostatą, kad pedagogams aktualus darbo su informacinėmis technologijomis kompetencijų tobulinimas, - daugelis pedagogų išreiškė poreikius tobulinti tekstinės ir vaizdinės mokymo/si medžiagos rengimą kompiuteriu, mokomųjų kompiuterinių programų rengimo, testų sudarymo ir kompiuterinio testavimo programų naudojimo gebėjimus (Gedvilienė, Laužackas, Tūtlys, 2010). Remiantis pastarojo tyrimo rezultatais, pedagogams taip pat būtina **plėtoti tyrimų kompetencijas** ir skatinti šių kompetencijų panaudojimą projektuojant mokymo turinį ir mokymo/si proceso planavimą: nustatant mokinių gabumus, jų pasirengimo mokymuisi lygį, polinkius mokymo/si srityse, rengiant dalykų mokymo programas, teminius planus ir metodines priemones. Pedagogai **pageidauja programose pateikiamų žinių naujumo, aktualumo, jų pritaikomumo** (Nešukaitienė, 2010).

34. Viena vertus, formaliai pripažįstama plati programų įvairovė, teoriškai pedagogas turi galimybę rinktis. Antra vertus, **dažnai kursų turinys kartojasi, naudojamos tos pačios pateikimo formos ir patys mokymai tampa daugiau formalaus pobūdžio** (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011; Raseinių rajono pedagogų kvalifikacijos tobulinimo galimybių analizė, 2011; Nešukaitienė, 2010). Besikartojantis turinys ir formos formuoja „pasisotinimo“ jausmą, kuris sukuria „visko žinojimo“ iliuziją, mažina norą toliau mokytis.

35. Vertinant 2011 m. tyrime dalyvavusių formalaus ir neformalaus švietimo pedagogų ketinimus tobulinti kvalifikaciją, atkartojami dabartinės praktikos ir lūkesčiai – **daugiausia ketinama tobulintis tose pačiose srityse, tomis pačiomis formomis, prioritetą teikiant arčiau darbo vietos tobulinimo galimybėms** (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011).

36. Įvertinus esamą padėtį, planuojama: stiprinti motyvaciją suteikiant galimybių pedagogams nuolat tobulinti kvalifikaciją plečiant kultūrinį akiratį, didinant šiuolaikinių technologijų išmanymą, orientuojantis į kūrybiškumo, pilietiškumo, lyderystės, verslumo ugdymą ir atrandant įvairesnį pedagoginių funkcijų spektrą (Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, 2013); kurti ir

įgyvendinti *bendrujų kompetencijų* ugdymo programas suaugusiems visose šalies savivaldybėse (Neformalaus suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plano projektas, 2014).

Lietuvoje pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programas įgyvendina Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka akredituotos kvalifikacijos tobulinimo įstaigos. Švietimo įstaigos siūlo, o pedagogas renkasi kvalifikacijos tobulinimo programas. Aukštosios mokyklos (AM) siūlo eilę renginių (seminarų, konferencijų, kt.), skirtų pedagogų profesiniam tobulinimuisi, tačiau AM kaip PKT teikėjai nėra akredituotos. Sukurtas PKT programų ir renginių registras, tačiau jis nepakankamai funkcionalus ir vartotojams nėra patrauklus. Dažniausiai pedagogai plėtoja profesines ir specialiąsias kompetencijas, rečiau - bendrakultūrinės ar bendrąsias kompetencijas. LR Strateginiuose dokumentuose numatyta skirti daugiau dėmesio bendrujų kompetencijų plėtrai, todėl rekomenduotina plėsti spektrą PKT programų, orientuojantis į pedagogų kompiuterinį/skaitmeninį raštingumo didinimą, kūrybinio mąstymo lavinimą, tyriminių kompetencijų plėtojimą, užsienio (anglų) kalbos mokymą/si, teisinio raštingumo didinimą, kt. Be to, įvairiuose teisės aktuose/dokumentuose pateikiamos skirtingos kompetencijų klasifikacijos, nenurodant sąsajų tarp jų.

2.3. PKT FINANSAVIMAS

37. Pažymima, kad šiuo metu Lietuvos suaugusiųjų mokymosi finansavime dominuoja pasiūlos modelis, nemaža dalis lėšų tiesiogiai skiriama švietimo institucijoms arba viešųjų pirkimų būdu atitenka konsultacinėms įmonėms, todėl mokymosi programų sąnaudos auga, o **valstybė stokoja instrumentų stebėti ir užtikrinti viešųjų ir privačiųjų švietimo institucijų teikiamų paslaugų kokybę.**

38. Vadovaujantis LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo (1998) nuostatomis, **neformalųjį suaugusiųjų švietimą/PKT gali finansuoti juo suinteresuoti juridiniai ar fiziniai asmenys bei patys dalyviai.** Jis taip pat gali būti finansuojamas iš savivaldybių ir valstybės biudžeto lėšų Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Valstybė neformalųjį suaugusiųjų švietimą/PKT gali remti finansuodama neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalyvius/pedagogus, neformaliojo suaugusiųjų švietimo/PKT programas ir tikslinius projektus, neformaliojo suaugusiųjų švietimo/PKT vykdytojų profesinės kvalifikacijos kėlimą ir tobulinimą ir neformaliajam suaugusiųjų švietimui/PKT reikalingų patalpų bei techninės įrangos įsigijimą, taip pat patalpų nuomą.

39. **PKT gali būti finansuojamas iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų, juridinių ar fizinių asmenų, pačių kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyvių lėšomis, kitų šaltinių lėšomis.** Nuo 2002 metų įvestos tikslinės valstybės lėšos mokinio ugdymui finansuoti – *mokinio krepšelis*. Į mokinio krepšelių įsiskaito lėšos, skirtos pedagogų kvalifikacijai tobulinti⁹. Iki 2012 m. mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijai tobulinti, kaip nustatyta metodikoje, turėdavo būti panaudota ne mažiau kaip 60 proc. rekomenduojamos lėšų sumos; 2012 m. šio reikalavimo atsisakyta ir suteikta galimybė mokykloms pačioms nuspręsti, kiek lėšų skirti pedagogų kvalifikacijai tobulinti.

40. **Bendra panaudotų Valstybės ir ES lėšų suma savivaldybių mokyklų pedagogų kvalifikacijai tobulinti per ketverius metus išaugo 1,4 karto.** Nors valstybės finansavimas pedagogų kvalifikacijai tobulinti per ketverius metus mažėjo 2,5 karto, iš ES gautos lėšos per tą patį laikotarpį išaugo 3,4 karto. Vienam savivaldybių mokyklų pedagogui tikslinių valstybės ir ES lėšų kvalifikacijai tobulinti teko: 2008 m. – 178,5 Lt, 2010 m. – 266,4 Lt, 2012 m. – 292,6 Lt (Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai, 2013).

⁹ Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika (2009).

41. Pedagogai kvalifikaciją tobulina ir savo asmeninėmis lėšomis. **Per pastaruosius ketverius metus pedagogų, tobulinusių kvalifikaciją savo asmeninėmis lėšomis, dalis išaugo 4 proc. punktais** (Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai, 2013).

42. **PKT kokybės užtikrinimui skiriamų lėšų suma nėra aiški.** Pavyzdžiui, Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklėse (2008) nurodoma, kad ekspertų grupių ir ekspertų komisijos narių darbui apmokėti lėšų skiria Ministerija teisės aktų nustatyta tvarka, tačiau nėra apibrėžta apeliacinių komisijų darbo apmokėjimo tvarka. Akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos apraše (2014) nurodoma, kad už įgyvendinamos programos stebėjimą, vertinimą ir ataskaitų rengimą ekspertams gali būti apmokama teisės aktų nustatyta tvarka. Tačiau ši tvarka **neįpareigoja skirti lėšų ekspertams, atsakingiems už kvalifikacijos tobulinimo programų kokybės stebėseną.** Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų (2008) 93 punktu nustatyta, kad mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų atestacijos išlaidas apmoka institucija ar/ir jos steigėjas/valdymo organas teisės aktų nustatyta tvarka. Dokumento 94 punkte nustatyta, kad apeliacinės komisijos nariams už darbą mokama teisės aktų nustatyta tvarka. Būtina parengti teisės aktus, reglamentuojančius ekspertų ir/ar apeliacinių komisijų darbo apmokėjimą, apmokėjimui numatyti papildomų lėšų.

Lietuvoje PKT gali būti finansuojamas iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų, juridinių ar fizinių asmenų, pačių kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyvių lėšomis, kitų šaltinių lėšomis. Tikslinės vakstybės lėšos PKT įskaičiuotos į mokinio krepšelį, - nuo 2012 m. suteikta galimybė mokykloms pačioms nuspręsti, kiek mokinio krepšelio lėšų skirti pedagogų kvalifikacijai tobulinti. Bendra panaudotų Valstybės ir ES lėšų suma savivaldybių mokyklų pedagogų kvalifikacijai tobulinti per pastaruosius metus išaugo maždaug pusantro karto, išaugo skaičius pedagogų, kvalifikaciją tobulinančių savo lėšomis. Galima daryti prielaidą, kad akredituotos PKT programos nevisiškai atitinka pedagogų profesinio tobulinimosi poreikius, o pedagogai yra pasirengę į kokybišką PKT investuoti savo lėšas. PKT kokybės užtikrinimui skiriamų lėšų paskirstymas taip pat nėra aiškus.

2.4. PKT KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SISTEMOS PRINCIPAI IR VEIKSNIAI

43. Europos Sąjungoje nuosekliai vykdomi tyrimai, kurių tikslas - suteikti pagrįstus duomenis apie mokytojų ir mokyklų vadovų profesinę veiklą, profesinę raidą bei darbo sąlygas: TALIS, TIMSS, PISA, tuo tikslu taip pat naudojami ir EUROSTATO duomenys¹⁰. Tyrimų pagrindu *OECD parengtoje ataskaitoje (2013) „Mokytojų profesinis tobulinimasis. Tarptautinis Europos palyginimas“* apibendrinama kad, **PKT kokybė yra viena pagrindinių prielaidų gerinti švietimo kokybę, tačiau tam reikalingos papildomos paramos ir kokybės užtikrinimo priemonės.**

44. Švietimo, kaip viešosios paslaugos, kokybė Lietuvoje pagal atskirų tyrimų duomenis ar indeksus vertinama nelabai palankiai (Lietuvos pažangos strategija “Lietuva 2030”).

45. Lietuvos kvalifikacijų sandaros susiejimo su Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandara ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara ataskaitoje (2012) nurodoma, kad **kokybės užtikrinimas visose Lietuvos švietimo pakopose/lygiuose ir sistemose vis dar nėra pakankamai koordinuojamas procesas**, nepakankamai į šiuos procesus įtraukiamos suinteresuotosios šalys. Trūksta neformaliojo mokymosi kokybės užtikrinimo mechanizmų nacionaliniame lygmenyje, o valstybinių institucijų atsakomybė šioje srityje yra išskaidyta (Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014-2016 metų veiksmų plano projektas, 2014). Dėl nepakankamos neformaliojo švietimo veiklos stebėsenos ir kontrolės **dažnai lieka neaiški neformaliojo mokymo (-si) kokybė ir rezultatai.**

¹⁰ Eurostate database <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/database>).

45. Lietuvoje švietimo kokybei gerinti vykdoma švietimo stebėseną, tyrimai, mokyklų veiklos įsivertinimas ir išorinis vertinimas, mokyklų vadovų ir mokytojų atestacija, mokymosi pasiekimų vertinimas (LR Švietimo įstatymas, 2011, 37.4. str.). Švietimo programos kokybės tobulinimą gali inicijuoti fiziniai ir juridiniai asmenys, kreipdamiesi į švietimo valdymo subjektus, švietimo teikėjus (LR Švietimo įstatymas, 2011, 37.2). Tačiau šalies **pedagogų netenkina kvalifikacijos tobulinimo kursų / programų kokybė** (Nešukaitienė, 2010; Šalies pedagogų darbo ir kvalifikacijos kėlimo sąlygos. Profesinės sąjungos vaidmuo. Tyrimo ataskaita, 2009).

46. Švietimo teikėjų – juridinių asmenų – veiklos, susijusios su mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimu, vertinimo ir akreditacijos tikslą, uždavinius, principus, kriterijus, vertinimo ir akreditacijos organizavimą, vykdymą reglamentuoja **Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklės** (2008).

47. **Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašas** (2011) nustato kvalifikacinius reikalavimus švietimo įstaigų vadovams.

48. **Akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašas** (2014) reglamentuoja akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos procesą.

49. 2011 m. TIMSS duomenimis, **mokytojų veiklos vertinimo dalis dažniausiai yra pačių mokytojų įsivertinimas, o vienas iš svarbiausių mokytojų veiklos vertinimo kriterijų dažnai yra mokinių pasiekimai ir rezultatai** (Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai, 2013). Lietuvoje mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų kompetencijos ir praktinės veiklos įvertinimo bei kvalifikacinių kategorijų suteikimo tvarką nustato Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatai (2008). Lietuvoje privalomas formalus mokytojų įsivertinimas, kaip veiklos vertinimo (atestacijos) dalis, yra panaikintas, veiklos sėkmingumas su mokinių pasiekimais ir rezultatais siejamas fragmentiškai ar netiesiogiai (atestacijoje yra papildomų kriterijų, kurie ne visi yra būtini) (Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai, 2013).

50. Kaip vienas iš esminių esamos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos trūkumų yra praktiškai **nevykstantis individualių ir kolektyvinių kvalifikacijos tobulinimo poreikių nustatymas** (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011). Ankstesnių tyrimų rezultatai rodo, kad PKT sistemos trūkumams priskiriami tokie veiksniai kaip aiškios valstybinės kvalifikacijos tobulinimo strategijos stoka, veiklos tarp skirtingų institucijų pasidalijimo nebuvimas, kvalifikacijos tobulinimo renginių kokybės kontrolės problema (Mokytojų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių tenkinimas. Sociologinio tyrimo ataskaita. Vilnius, 2004). Pedagogų nuomone, PKT programų **lektoriai ir jų kompetentingumas** svarbiau už materialinę / techninę kvalifikacijos tobulinimo bazę.

51. Kokybės užtikrinimo mechanizmai nemaža dalimi priklauso nuo teisinio reglamentavimo. Yra parengti poįstatyminiai aktai, kiti dokumentai, reglamentuojantys pedagogų rengimą, jų kvalifikacijos tobulinimą; bendra teisės aktų bazė didelė. Tačiau **stokojama dokumentų ir sisteminio požiūrio į pedagogų kvalifikacijos tobulinimo procesą ir PKT kokybės stebėseną, aiškaus prioritetų nustatymo**.

52. Dokumentuose nurodomi aktualumo, tęstinumo, etiškumo, objektyvumo, viešumo PKT kokybės užtikrinimo principai. PKT kokybės užtikrinimui taip pat turėtų būti svarbūs **subsidiarumo/integracijos¹¹, patikimumo¹² bei palyginamumo¹³ principai**.

53. 2013 m. kovo 13 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 228 patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinėse priemonėse numatoma plėtoti švietimo stebėseną trimis lygiais (valstybės, savivaldybių, mokyklų). Įvertinus

¹¹ PKT kokybės stebėsenai svarbus sisteminis požiūris į PKT, reikalaujantis įvairių suinteresuotųjų pusių bendradarbiavimo.

¹² Formuojant kokybės kultūrą, kuriant pasitikėjimą PKT paslaugų teikėjais bei PKT kokybės stebėseną vykdančiomis institucijomis, svarbus duomenų patikimumas.

¹³ Palyginamumas svarbus PKT teikėjų veiklos pažangai skatinti.

esamą situaciją, **PKT kokybės stebėseną taip pat rekomenduotina plėtoti keliais lygmenimis:** nacionaliniu, regioniniu, instituciniu, programų ir individualiu/pedagogo.

PKT kokybės užtikrinimas Lietuvoje nėra pakankamai koordinuojamas procesas, - dėl PKT kokybės stebėsenos dažnai lieka neaiški PKT kokybė ir rezultatai. PKT kokybei užtikrinti ypač svarbi PKT teikėjų veiklos kokybė, PKT programų kokybė (ypač lektorių kompetentingumas), pedagogų veiklos vertinimas, teisinis PKT reglamentavimas. Lietuvoje privalomas formalusis mokytojų įsivertinimas, kaip veiklos vertinimo (atestacijos) dalis, yra panaikintas, o veiklos sėkmingumas su mokinių pasiekimais ir rezultatais siejamas fragmentiškai ar netiesiogiai. Stokojama sisteminio požiūrio į pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybės stebėseną LR teisės aktuose, dokumentuose. PKT kokybės stebėseną rekomenduotina plėtoti keliais lygmenimis: nacionaliniu, regioniniu, instituciniu, programų ir individualiu/pedagogo.

2.5. PKT INSTITUCINĖS IR PROGRAMŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMO PROCESAI IR PROCEDŪROS, INSTITUCIJŲ VAIDMENYS IR ATSAKOMYBĖ

54. Lietuvoje už švietimo kokybę atsako švietimo teikėjas ir savininko teises ir pareigas įgyvendinanti įstaiga (dalyvių susirinkimas). Formaliojo švietimo kokybę užtikrina valstybė, **neformaliojo švietimo kokybę, įskaitant ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo kokybę, valstybė užtikrina iš dalies** (LR Švietimo įstatymas, 2011, 37.1 str.).

55. **Neformaliojo suaugusiųjų švietimo vykdytojai privalo užtikrinti kokybišką dalyviams teikiamų neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų įgyvendinimą,** rengti, tobulinti ir įgyvendinti neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas, atsižvelgdami į dalyvių, steigėjų bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo rėmėjų pageidavimus (LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, 1998).

56. Valstybinę švietimo teikėjų veiklos priežiūrą atlieka Švietimo ir mokslo ministerija. Švietimo ir mokslo ministerija kiekvienais metais paskelbia pranešimą apie švietimo sistemos būklę šalyje ir regionuose (LR švietimo įstatymas, 2011).

57. Mokyklos veiklos priežiūrą atlieka savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (valstybinės mokyklos – biudžetinės įstaigos), savivaldybės vykdomoji institucija (savivaldybės mokyklos – biudžetinės įstaigos), savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) (valstybinės ir savivaldybės mokyklos – viešosios įstaigos), savininkas (dalyvių susirinkimas) (kitų mokyklų), prireikus pasitelkdami išorinius vertintojus (LR švietimo įstatymas, 2011).

58. Atsakomybės, susijusios su PKT kokybės užtikrinimu ir stebėseną, tarp atitinkamų institucijų pasiskirstymas pateiktas 3 priede.

59. **Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklės** (2008)¹⁴ reglamentuoja švietimo teikėjų – juridinių asmenų – veiklos, susijusios su mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimu, vertinimo ir akreditacijos tikslą, uždavinius, principus, kriterijus, vertinimo ir akreditacijos organizavimą, vykdymą.

59.1. Vertinimą ir akreditaciją koordinuoja Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, organizuoja Ugdymo plėtotės centras (toliau – Centras).

59.2. Institucijos veiklos vertinimo procesas susideda iš Institucijos veiklos įsivertinimo ir išorinio vertinimo. Įsivertinimą atlieka Institucija, išorinį vertinimą – Ekspertai. Institucijos veikla vertinama pagal dvi veiklos sritis (2 lentelė).

---

¹⁴ LR Švietimo ir mokslo ministro 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-2460 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2006 m. sausio 23 d. įsakymo Nr. isak-109 „Dėl institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos“ pakeitimo.

Veiklos sritis	Veiklos srities dalys	Pastabos
1. Mokymosi aplinkos	1.1. Biblioteka; 1.2. Internetas; 1.3. Seminarai, kursai, paskaitos ir kiti renginiai; 1.4. Gerosios patirties sklaida ir edukacinės patirties bankas; 1.5. Konsultavimas; 1.6. Projektinė veikla ir partnerystės tinklai; 1.7. Ekspertizė;	Siekianti akreditacijos Institucija iš veiklos srities „Mokymosi aplinkos“ privalo išvertinti ir pateikti informaciją apie ne mažiau kaip 4 dalis, iš kurių privalomos yra „Seminarai, kursai, paskaitos ir kiti renginiai“, „Gerosios patirties sklaida ir edukacinės patirties bankas“ ; kitas veiklos srities „Mokymosi aplinkos“ dalis įsivertinanti Institucija gali rinktis pati.
2. Vadyba ir administravimas	2.1. Vadovavimas, personalo vadyba ir įvaizdžio kurimas; 2.2. Planavimas ir administravimas; 2.3. Mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimo renginių programų vadyba.	Siekianti akreditacijos Institucija iš veiklos srities „Vadyba ir administravimas“ privalo įsivertinti ir pateikti informaciją apie visą dalį.

Taisyklėse nurodoma, kad rengiant Institucijos veiklos išorinio vertinimo išvadas **Ekspertų rekomendacijos dėl Institucijos akreditacijos** gali būti keturių tipų (3 lentelė).

3 lentelė. Ekspertų rekomendacijų tipai dėl Institucijos akreditacijos

Rekomendacija dėl akreditacijos	Sąlygos
Instituciją akredituoti 5 metams	jei pateiktos išoriniam vertinimui penkios Institucijos veiklos dalys yra įvertintos ne žemesniu kaip 4 kokybės lygiu, o likusios - ne žemesniu kaip 3 kokybės lygiu;
Instituciją akredituoti 3 metams	jei pateiktos išoriniam vertinimui penkios Institucijos veiklos dalys yra įvertintos ne žemesniu kaip 3 kokybės lygiu, o likusios - ne žemesniu kaip 2 kokybės lygiu;
Instituciją akredituoti 1 metams	jei iš pateiktų išoriniam vertinimui privalomų Institucijos veiklos dalių visos įvertintos ne žemesniu kaip 2 kokybės lygiu;
Institucijos neakredituoti	jei iš pateiktų išoriniam vertinimui privalomų Institucijos veiklos dalių nors viena yra įvertinta 1 kokybės lygiu.

59.3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras, atsižvelgdamas į Ekspertų siūlymą, priima sprendimą dėl Institucijos akreditacijos.

59.4. Dokumente taip pat išvardinti reikalavimai ekspertams, aprašytos apeliacijų teikimo ir nagrinėjimo procedūros.

60. Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos apraše (2007)¹⁵ nurodyta mokytojų kvalifikacijos tobulinimo Programų akreditavimo paskirtis, principai, programų akreditavimo procedūros.

60.1. Teikiamos akredituoti: kursų programos, nacionalinio lygio programos, institucinio lygio programos ir programos, vykdomos ne Lietuvos Respublikos teritorijoje.

60.2. Programų akreditavimas vykdomas laikantis objektyvumo, skaidrumo ir viešumo principų.

60.3. Programų akreditavimą koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – Ministerija). Programų akreditavimą organizuoja ir vykdo Ugdymo plėtotės centras (toliau – Centras).

60.4. Programą pagal Programos vertinimo kriterijus vertina Centro direktoriaus įsakymu sudaryta Ekspertų grupė (2–5 asmenys priklausomai nuo Programos lygio). Ekspertų komisija, išnagrinėjusi posėdyje Ekspertų vertinimo išvadas, priima vieną iš šių sprendimų: siūlyti Programą akredituoti atitinkamam laikotarpiui arba nesiūlyti Programos akredituoti.

60.5. Centro direktorius, atsižvelgdamas į Ekspertų komisijos siūlymą, priima sprendimą dėl Programos akreditacijos. Aprašo 23 punkte numatytas programos akreditacijos terminas.

¹⁵ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. ISAK-2275 „Dėl mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4 lentelė. Programų akreditacijos terminai pagal programos tipą

Programos tipas	Akreditacijos terminas
1. Kursų Programos	nuo trejų iki penkerių metų
2. Nacionalinio lygio Programos	nuo dvejų iki penkerių metų
3. Institucinio lygio Programos, Programos, vykdomos ne Lietuvos Respublikos teritorijoje	nuo vienerių iki trejų metų.

60.6. akredituotų PKT teikėjų įvertintos institucinio lygio PKT programos prilyginamos akredituotoms Programoms. Institucinio lygio Programų vertinimas vykdomas pagal Akredituotos institucijos patvirtintą Programų vertinimo tvarką. Akredituota institucija įvertintas institucinio lygio Programas teikia Centrai registruoti¹⁶.

60.7. Programos, vykdomos ne Lietuvos Respublikos teritorijoje, negali būti prilyginamos akredituotoms programoms ir turi būti teikiamos Centrai akredituoti Apraše nustatyta tvarka. Programas, vykdomas ne Lietuvos Respublikos teritorijoje, gali teikti tik Akredituotos institucijos.

61. Akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašas (2014) reglamentuoja mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų (toliau – programa) įgyvendinimo stebėsenos procesą.

61.1. Programų įgyvendinimo stebėsenos paskirtis – vertinti, analizuoti įgyvendinamas programas ir teikti siūlymus dėl programų kokybės gerinimo. Programų įgyvendinimo stebėsenos vykdymo procesą koordinuoja ir organizuoja Ugdymo plėtotės centras (toliau – UPC).

61.2. Įgyvendinama programa vertinama pagal du kriterijus, o įgyvendinamai programai stebėti ir įsivertinimui vykdyti išskiriamos 4 vertinamosios sritys (5 lentelė).

5 lentelė. Įgyvendinamos programos vertinimo kriterijai ir vertinamosios sritys

Įgyvendinamos programos vertinimo kriterijai	Vertinamosios sritys:
1. Veiksniai, turintys įtakos akredituotos kvalifikacijos tobulinimo programos įgyvendinimo kokybei.	1. Materialieji ištekliai, reikalingi programai įgyvendinti. 2. Žmogiškieji ištekliai, reikalingi programai įgyvendinti.
2. Programos įgyvendinimo atitiktis akredituotai kvalifikacijos tobulinimo programai	1. Programos įgyvendinimo procesas. 2. Programos įgyvendinimo kokybės užtikrinimas.

61.3. **Ugdymo plėtotės centras:** programą stebėsenai pasirenka iš akredituotų programų ar prilygintų akredituotoms programoms sąrašų, skelbiamų UPC interneto svetainėje / UPC duomenų sistemoje; organizuoja švietimo konsultantų – programų vertinimo ekspertų ir (ar) institucijų veiklos išorinio vertinimo ekspertų (toliau – ekspertas(-ai)) darbą, įvairiais programų įgyvendinimo stebėsenos būdais; informuoja programos vykdytoją apie atvykimą stebėti įgyvendinamą programą iš anksto (ne vėliau kaip prieš vieną darbo dieną iki programos įgyvendinimo pradžios); programos vykdytojui pateikia programos vertinimo ataskaitą UPC duomenų sistemoje; programos stebėjimui vykdyti UPC direktoriaus sprendimu skiriami ekspertai. Teisę vykdyti programos stebėjimą taip pat turi Švietimo ir mokslo ministerijos (toliau – ŠMM) ir (ar) UPC atstovas(-ai).

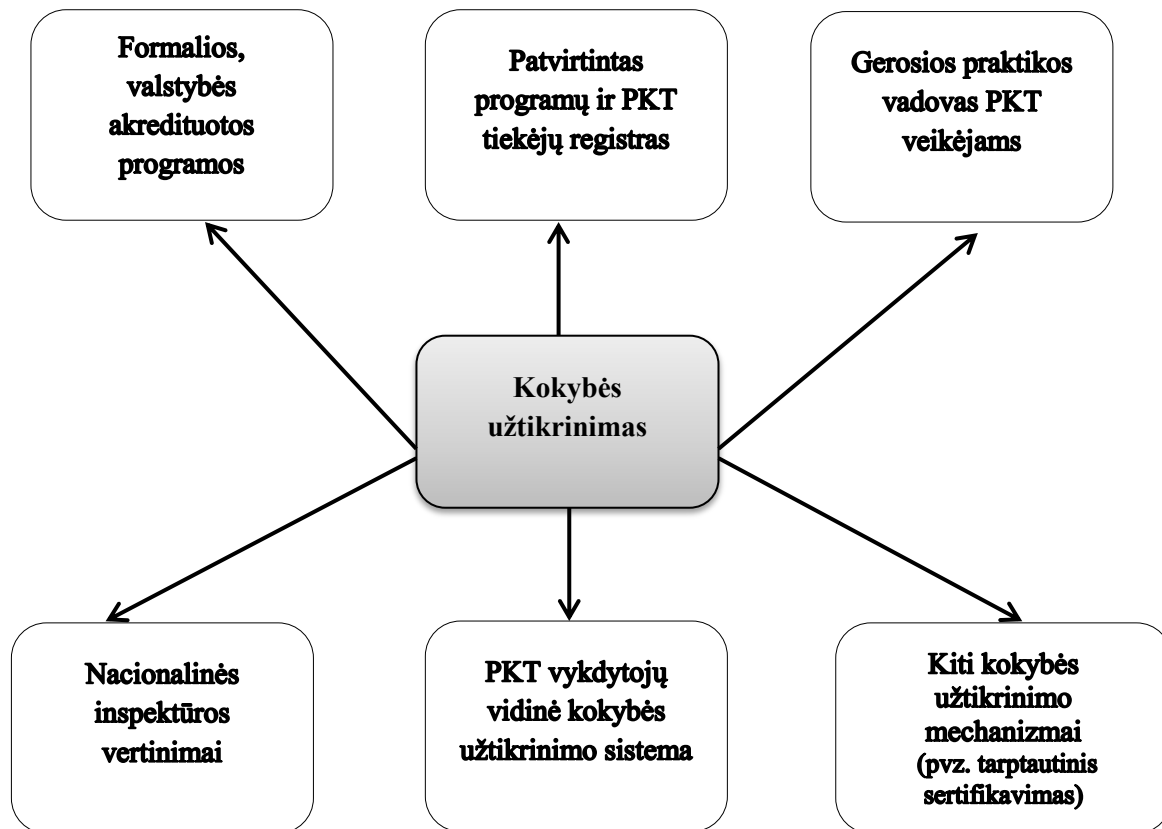
61.4. Yra išskiriami trys **programų įgyvendinimo stebėsenos būdai:** programos vykdytojo parengtas programos vykdymo įsivertinimas; įgyvendinamos programos stebėjimas ir vertinimas pagal vertinimo kriterijus; programos dalyvių atsiliepimų / anketų apie programos įgyvendinimą vertinimas.

61.5. Jeigu programą vertinę ekspertai programos vykdytojui pateikia esminių pastabų dėl programos, o programos vykdytojas neatsižvelgia į pateiktas pastabas, ekspertai turi teisę siūlyti

¹⁶ Kai kurios akredituotos PKT institucijos yra nusistatę terminus, kada galima teikti institucinio lygmens Programas vertinimui ir akreditavimui (pvz., Plungės suaugusiųjų švietimo centras).

panaikinti programos akreditaciją. Programos akreditacija panaikinama UPC direktoriaus sprendimu, atsižvelgus į ekspertų siūlymą.

62. *Jungtinėje Karalystėje formaliųjų struktūruotų programų kokybė užtikrinama akreditacijos procesu* (panašiai kaip aukštųjų mokyklų programų akreditacijos atveju). Tuo tarpu **neformalizuotų PKT programų akreditavimas nėra taip griežtai reglamentuotas**. Dalis programų ir jų tiekėjų gali būti vertinamos (inspektuojamos) vyriausybės užsakymu (tokiais atvejais Inspektoratas gauna užsakymą patikrinti konkrečią programų ir jų tiekėjų grupę). Tokio patikrinimo atveju PKT tiekėjai gauna pasiūlymus ir rekomendacijas, kaip gerinti programų kokybę. Be to, visų PKT programų vykdytojai privalo turėti vidines kokybės užtikrinimo sistemas, kokybės standartus ir kontrolės mechanizmus, kuriais vadovaujasi. Vidinis kokybės užtikrinimas paprastai apima ir pedagogų pasitenkinimo apklausas, grįžtamąjį ryšį apie PKT veiklas¹⁷.

1 pav. PKT Kokybės užtikrinimo sistema (Velso pavyzdys).

Parengti dokumentai, reglamentuojantys institucijų, teikiančių PKT paslaugas, veiklos įsivertinimo ir jų veiklos išorinio vertinimo procedūras; numatyti kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo vertinimo kriterijai ir procedūros.

¹⁷ *Professional Development Framework for Teachers in Wales, General Teaching Council for Wales, 2009.*

III. KOKYBIŠKOS PKT SISTEMOS SUKŪRIMO GAIRĖS

3.1. Esamos ir galimos PKT teikėjų visumos apžvalga

63. Lietuvoje **neformalųjį suaugusiųjų švietimą gali vykdyti juridiniai ir fiziniai asmenys**, rengiantys ir (ar) įgyvendinantys neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo vykdytojai, įregistruoti Valstybiniame švietimo įstaigų registre, turi teisę į Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka švietimo įstaigoms teikiamą paramą.

64. **2013 metų duomenimis, Lietuvoje veikė 60 įstaigų, akredituotų** pagal 2006 m. sausio 23 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. ISAK-109 (Žin., 2006, Nr. 25-851; 2008, Nr. 51-1905; 2011, Nr.5-155) patvirtintas Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklės (http://www.upc.smm.lt/tobulinimas/institucijos/Akredituoti_instituciju_sarasas_2014.pdf). 2014 metais įregistruoti dar 4 PKT teikėjai.

64.1. Daugiausiai PKT teikėjų yra Vilniuje ir Kaune. PKT teikėjų pasiskirstymas **pagal geografinę vietą** pateiktas 6 lentelėje.

6 lentelė. Akredituotų PKT teikėjų pasiskirstymas pagal geografinę vietą

Miestas/rajonas	PKT teikėjų skaičius	Miestas/rajonas	PKT teikėjų skaičius	Miestas/rajonas	PKT teikėjų skaičius
Vilnius	8	Kelmė	1	Raseiniai	1
Kaunas	7	Kaišiadorys	1	Rokiškis	1
Klaipėda	4	Kėdainiai	1	Skudodas	1
Šiauliai	3	Kretinga	1	Šilalė	1
Panevėžys	2	Kupiškis	1	Šilutė	1
Akmenė	1	Lazdijai	1	Širvintai	1
Alytus	1	Marijampolė	1	Švenčionys	1
Anykščiai	1	Mažeikiai	1	Tauragė	1
Biržai	1	Molėtai	1	Telšiai	1
Druskininkai	1	Pakruojis	1	Trakai	1
Elektrėnai	1	Palanga	1	Ukmergė	1
Ignalina	1	Pasvalys	1	Utena	1
Jonava	1	Plungė	1	Varėna	1
Joniškis	1	Prienai	1	Visaginas	1
Jurbarkas	1	Radviliškis	1	Zarasai	1

64.2. **Tarp akredituotų PKT teikėjų dominuoja švietimo centrai**, suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centrai, pedagogų švietimo centrai ir panašios institucijos. Tarp akredituotų institucijų – 6 aukštosios mokyklos (Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto Edukacinės kompetencijos centras, Klaipėdos universiteto Tęstinių studijų institutas, Lietuvos edukologijos universiteto Profesinių kompetencijų tobulinimo institutas, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Karjeros ir kompetencijų centras, Šiaulių universiteto Tęstinių studijų institutas, Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo studijų centras).

65. Nacionalinėje pažangos strategijoje “Lietuva 2030” pabrėžiama, kad turi būti siekiama užtikrinti ir didinti kiekvienos švietimo pakopos teikiamų paslaugų įvairovę ir kokybę, patrauklumą, prieinamumą visų amžiaus grupių asmenims. Tarp daugelio kitų uždavinių šioje strategijoje numatoma sudaryti realias galimybes **viešąsias paslaugas teikti ne tik valdžios institucijoms, bet ir bendruomenėms, nevyriausybiniams organizacijoms ir privačiam sektoriui**. Jungtinėje tyrimų ataskaitoje (2011) nurodoma, kad **pedagogai teigiamai vertina pasirinkimo iš daugelio PKT paslaugų teikėjų galimybes**.

66. Rekomenduotina sudaryti galimybes PKT programas teikti įvairaus pobūdžio institucijoms. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų ir jų įgyvendinimo kokybė turėtų būti vienas iš veiksnių, lemiančių švietimo/neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjų, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų finansavimo prioritetus.

67. Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais ir juose apibrėžtomis atsakomybėmis, **PKT kokybės užtikrinimą ir stebėseną turėtų koordinuoti, organizuoti ir vykdyti Švietimo ir mokslo ministerija, Ugdymo plėtotės centras, PKT paslaugų teikėjai, švietimo įstaigos ir pedagogai.**

68. **Funkcijos, numatomos Švietimo ir mokslo ministerijai:** tvirtina PKT paslaugų teikėjų ir programų akreditavimo tvarkas; tvirtina akredituotus PKT paslaugų teikėjus ir, ilgesnes nei 18 akademinį valandų trukmės PKT programas; remiantis stebėsenos rezultatais nustato prioritėtines PKT kryptis; numato ir skiria lėšas pavaldžioms, PKT sistemoje veikiančioms institucijoms.

69. **Funkcijos, priskirtinos Ugdymo plėtotės centrui:** vykdo PKT paslaugų teikėjų išorinį veiklos vertinimą, akreditavimą ir kokybės stebėseną; periodiškai vykdo PKT programų, kurių trukmė ilgesnė nei 18 akademinį valandų, išorinį vertinimą, akreditavimą ir kokybės stebėseną; vykdo trumpalaikių ir/ar vienkartinių PKT programų supaprastintą akreditavimą ir tvirtinimą; organizuoja PKT kokybės stebėseną nacionaliniu lygmeniu: renka duomenis, atlieka duomenų, rodiklių ir analitinės informacijos poreikių tyrimus, rengia ir skelbia duomenų ir rodiklių analizes, apžvalgas, ataskaitas, siūlymus, teikia informaciją švietimo politikos formuotojams; veda PKT paslaugų teikėjų ir programų registrą; pedagogams, švietimo įstaigų vadovams teikia informaciją apie PKT galimybes, akredituotus PKT paslaugų teikėjus ir programas; atlieka PKT kokybės stebėseną; vykdo informacijos sklaidą apie PKT paslaugų kokybę, akredituotus PKT programas, skelbia PKT kokybės stebėsenos rezultatus; konsultuoja ir teikia metodinę pagalbą PKT paslaugų teikėjams veiklos kokybės vertinimo ir gerinimo klausimais; bendradarbiauja su kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis koordinuojant PKT kokybės stebėsenos veiklas.

70. **Numatomos PKT paslaugų teikėjų funkcijos:** rengia ir vykdo PKT programas bei kitas PKT veiklas atsižvelgiant į PKT institucinius ir nacionalinius poreikius bei ŠMM strateginius veiklos planus; vykdo teikiamų PKT paslaugų stebėseną bei užtikrina jų kokybę; tiria teikiamų PKT paslaugų efektyvumą; viešai skelbia informaciją apie vykdomas PKT programas, jų akreditavimą, organizuojamus PKT renginius.

71. **Švietimo įstaigos:** vykdo PKT kokybės stebėseną instituciniu lygmeniu: sistemina, analizuoja, vertina mokyklos PKT veiklos rezultatus, teikia informaciją apie nustatytus PKT kokybės stebėsenos rodiklius; vykdo PKT veiklos apskaitą (atsižvelgiant į Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliotos institucijos (UPC) parengtas rekomendacijas); analizuoja pedagogų profesinio tobulėjimo poreikius, nustato prioritetus ir rekomenduoja labiausiai šiuos poreikius atitinkančius kvalifikacijos tobulinimo būdus; užtikrina galimybę pedagogui savo nuožiūra pasirinkti PKT paslaugų teikėją; viešina informaciją apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimo rezultatus; organizuoja metinius pedagogų kvalifikacijos tobulinimo vertinimo pokalbius; rengia ir įgyvendina PKT planus; bendradarbiauja su PKT paslaugų teikėjais, teikia jiems siūlymus ir pageidavimus dėl kvalifikacijos tobulinimo organizavimo; užtikrina mokinio krepšelio ir kitų lėšų, skirtų PKT racionalų panaudojimą.

72. **Pedagogai:** vykdo asmeninę kvalifikacijos tobulinimo apskaitą; kvalifikacijos tobulinimo poreikių tenkinimą derina su švietimo įstaigos tikslais, poreikiais, vadovo ir/ar asmens, atsakingo už PKT švietimo įstaigoje, rekomendacijomis, sudarytais kvalifikacijos tobulinimo planais; atsiskaito už savo kvalifikacijos tobulinimą asmeniui, švietimo įstaigoje atsakingam už PKT.

73. Europos komisijos tyrimas TALIS (2012) parodė, dažnai **esant didelei tiekėjų įvairovei kokybę užtikrinti sudėtinga.** Kitų rūšių PKT veikla paprastai stebima naudojant papildomas kokybės užtikrinimo sistemas. Maždaug pusė tyrime dalyvavusių valstybių nurodė, kad už PKT programų kokybės užtikrinimą yra atsakingos kompetetingos institucijos, reglamentuojančios švietimą. Paprastai tai švietimo ministerijos. Pavyzdžiui, Slovakijos švietimo ministerija akredituoja programas, remdamasi Tęstinio mokytojų ir specialistų mokymo akreditavimo tarybos rekomendacijomis.

Ispanijoje šias funkcijas atlieka autonominių regionų institucijos, reglamentuojančios švietimo veiklą. Vengrijoje už visų PKT kursų akreditavimo procesą yra atsakinga vyriausybės įstaiga Švietimo institucija (veng. Oktatási Hivatal), o pačius kursus akredituoja šios institucijos PKT akreditavimo įstaiga (veng. Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Testület). Kai kur veikia specialios inspekcijos, atsakingos už PKT tiekėjų akreditavimą. Tai gali būti viena institucija arba regioninių inspekcijų tinklas. Pavyzdžiui, Prancūzijoje akreditavimas vykdomas pasitelkiant regionų švietimo inspekcijas ir akademijoms (pranc. Académies) priskirtus švietimo inspektorius. Lenkijoje už PKT veiklos akreditavimą yra atsakingos regionų arba vietos struktūros. Bulgarijoje aukščiausiu lygmeniu PKT veiklą akredituoja Mokytojų kvalifikacijos direkcija prie Švietimo, jaunimo ir mokslo ministerijos. Taigi, **beveik visos šalys turi už PKT kokybę atsakingas institucijas ir net 17 valstybių PKT kokybę prižiūrima ministerijos ar jos įgaliotos institucijos**¹⁸.

74. Jungtinėje Karalystėje (Škotijos ir Velso) **PKT teikėjai, ketinantys įrašyti PKT programas į registrą sutinka laikytis aukštos kokybės kriterijų ir įsipareigoja**: tiekti aukštos kokybės PKT, siūlyti inovatyvius ir kūrybinius sprendimus pedagogų PKT veiklose, įdarbinti patyrusius ir kvalifikuotus PKT instruktorius, pasižyminčius naujausiomis žiniomis pasiūlytose temose ir gebančius jas perteikti, demonstruoti inovatyvumą ir tikslumą vykdant PKT veiklas, demonstruoti supratimą tame švietimo sektoriuje, kuriame siūo PKT, užtikrinti besimokantiems mokymosi pagalbą dalyvaujant PKT, turėti pajėgumus ir išteklius registruojamai programai vykdyti, pasiūlyti laiką, vietą, pobūdį ir kvalifikacijos tobulinimo tempą tokį, kuris labiausiai atitinka besimokančiųjų poreikius sutinkamai su PKT programose pateikiama informacija, taikyti vertinimo ir PKT priežiūros procedūras, užtikrinant kad į gaunamą grįžtamąjį ryšį atsivežgiama koreguojant PKT veiklas, sudaryti sąlygas besimokantiems sekti savo kvalifikacijos tobulinimo pažangą ir stebėti įgytų kompetencijų taikymą, visiškai atitikti susijusių teisės aktų reikalavimus vykdant PKT veiklas, tiksliai ir greitai teikti informaciją kurios užklausė Registro valdytojas (angl. Register Board of Mangement), laikytis nustatytų mokymo kokybės standartų ir pateikti dokumentuotus įrodymus apie susijusių standartų laikymąsi. (*Professional Development Framework for Teachers in Wales, 2009*).

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimą gali vykdyti juridiniai ir fiziniai asmenys. Šiuo metu yra akredituota per 60 PKT teikėjų. Tačiau turi būti siekiama didinti PKT teikiamų paslaugų įvairovę, kokybę ir prieinamumą, sudarant sąlygas PKT paslaugas teikti įvairaus pobūdžio organizacijoms (nevyriausybinėms organizacijoms, aukštosioms mokykloms, kt.), o pedagogams - sudaryti platesnes galimybes rinktis PKT teikėją/programą. PKT finansavimo prioritetai turi būti nustatomi remiantis PKT teikėjų veiklos ir PKT programų įgyvendinimo kokybės įvertinimais. Atsakomybė už PKT kokybės užtikrinimą ir stebėseną turėtų būti paskirstyta tarp Švietimo ir mokslo ministerijos, Ugdyimo plėtotės centro, PKT paslaugų teikėjų, švietimo įstaigų ir pedagogų. Remiantis užsienio patirtimi, esant didelei tiekėjų įvairovei, dalį atsakomybės už PKT programų kokybės stebėseną būtų galima deleguoti regioniniams švietimo centrams. Įgyvendinant PKT programas reikėtų laikytis tęstinumo, lankstumo principų, PKT paslaugas siūlant įvairia forma, skirtingu laiku, įvertinus pedagogų darbo krūvį, mokymą organizuoti sesijomis ir pan. Vienas iš svarbiausių PKT kokybės užtikrinimo veiksnių - įgytų kompetencijų taikymo profesinėje veikloje stebėseną.

3.2. Kokybės kultūros formavimo prielaidos PKT

75. Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje (2013) nurodoma, kad kokybės kultūra silpnai išplėtotą visais švietimo lygiais, **mokyklų bendruomenės nėra aktyviai įsitraukusios į kokybės, įsivertinimo ir įrodymais grįstos vadybos kūrimo procesus** kaip sprendimų siūlytojai ir priėmėjai. Nors pastaraisiais metais bendrojo ugdymo mokyklose buvo diegiami įsivertinimo, strateginio

¹⁸ Pagrindiniai duomenys apie Europos mokytojus ir mokyklų vadovus, EK, 2013

planavimo, socialinės partnerystės ir tinklaveikos elementai, tačiau tokia praktika dar netapo tradicine, savaimine mokyklų kultūra.

76. **Kvalifikacijos tobulinimo efektyvumas labai priklauso nuo įvairių mokymo/si proceso ir darbo mokykloje sąlygų**, pradedant nuo pedagogų darbo krūvio, mokinių skaičiaus klasėse, aprūpinimo pažangiomis informacinėmis technologijomis ir baigiant pačių pedagogų požiūriu į asmeninį ir profesinį tobulėjimą bei mokyklos organizacinės aplinkos įtaką šio požiūrio kaitai (Gedvilienė, Laužackas, Tūtlys, 2010). Tačiau šalies pedagogų nuomone, Lietuvos švietimo įstaigose prastos kilimo karjeros laiptais perspektyvos. Daugumoje šalies ugdymo įstaigų vyrauja prastas mikroklimatas, kurį didžiąja dalimi įtakoja santykiai su administracijos atstovais bei kolegomis. (Šalies pedagogų darbo ir kvalifikacijos kėlimo sąlygos. Profesinės sąjungos vaidmuo. Tyrimo ataskaita, 2009).

77. PKT programos yra akredituojamos, viešinamos, tačiau visa sistema (pradedant nuo mokytojų ir mokyklos) turėtų orientuoti į aktualiausių ir kokybiškiausių PKT programų pasirinkimą. Tai susiję su bendrojo ugdymo mokyklose tvirtinamomis Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkomis, kuriose nurodomi prioritetai, kuriais remiantis mokytojai išleidžiami tobulinti kvalifikacijos. Dažnai **mokytojams keliant kvalifikaciją teikiami prioritetai tokia tvarka**: keliant kvalifikaciją ne darbo metu, keliant kvalifikaciją nemokamuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose, keliant kvalifikaciją kvalifikacijos kėlimo renginiuose, kurie numatyti kaip mokyklos prioritetai (metinėje kvalifikacijos kėlimo programoje), mokytojams, kuriems numatyta atestacijos programoje atestuotis tais metais; mokytojams, kurie renkasi kvalifikacijos renginius organizuojamus rajone, mokykloje. Prioritetai kvalifikacijai tobulinti turėtų pirmiausiai orientuoti į strateginius (nacionalinio/institucinio/pedagogo lygmens) PKT tikslus, PKT programų kokybę, o tik paskui į patogumą pedagogui ir/ar institucijai.

78. Dauguma pedagogų, kurie dirba mokyklose daugiau nei penkerius metus, gali nurodyti, kad yra pildę įvairias anketas PKT poreikiams nustatyti, tačiau negali nurodyti, kaip tų tyrimų rezultatai buvo panaudoti. PKT poreikių nustatymas ir PKT programų pasirinkimas yra du skirtingi, mažai tarpusavyje susiję procesai (Jungtinė tyrimų ataskaita, 2011). Siekiant PKT procesų tęstinumo ir ilgalaikių tikslų, turėtų būti sukurtas ir įdiegtas **PKT poreikio identifikavimo mechanizmas, susietas su kvalifikacijos pokyčio matavimo mechanizmu**. Mechanizmas, matuojantis mokytojo darbo rezultata – moksleivio pasiekimų pokytį, kaip pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos dalis.

79. Dauguma pedagogų pripažįsta, kad praktinis įvairiose programose **įgytų žinių panaudojimas tiesioginiame darbe yra neretai apsunkintas**: pačios programos dažnai yra trumpalaikės, o grįžtamojo ryšio su lektoriumi palaikymo galimybė yra daugiau deklaratyvi; antra dėl to, kad pradėjus taikyti įgytas žinias ar įgūdžius neretai nėra galimybės patikrinti, ar taikymas vyksta sėkmingai.

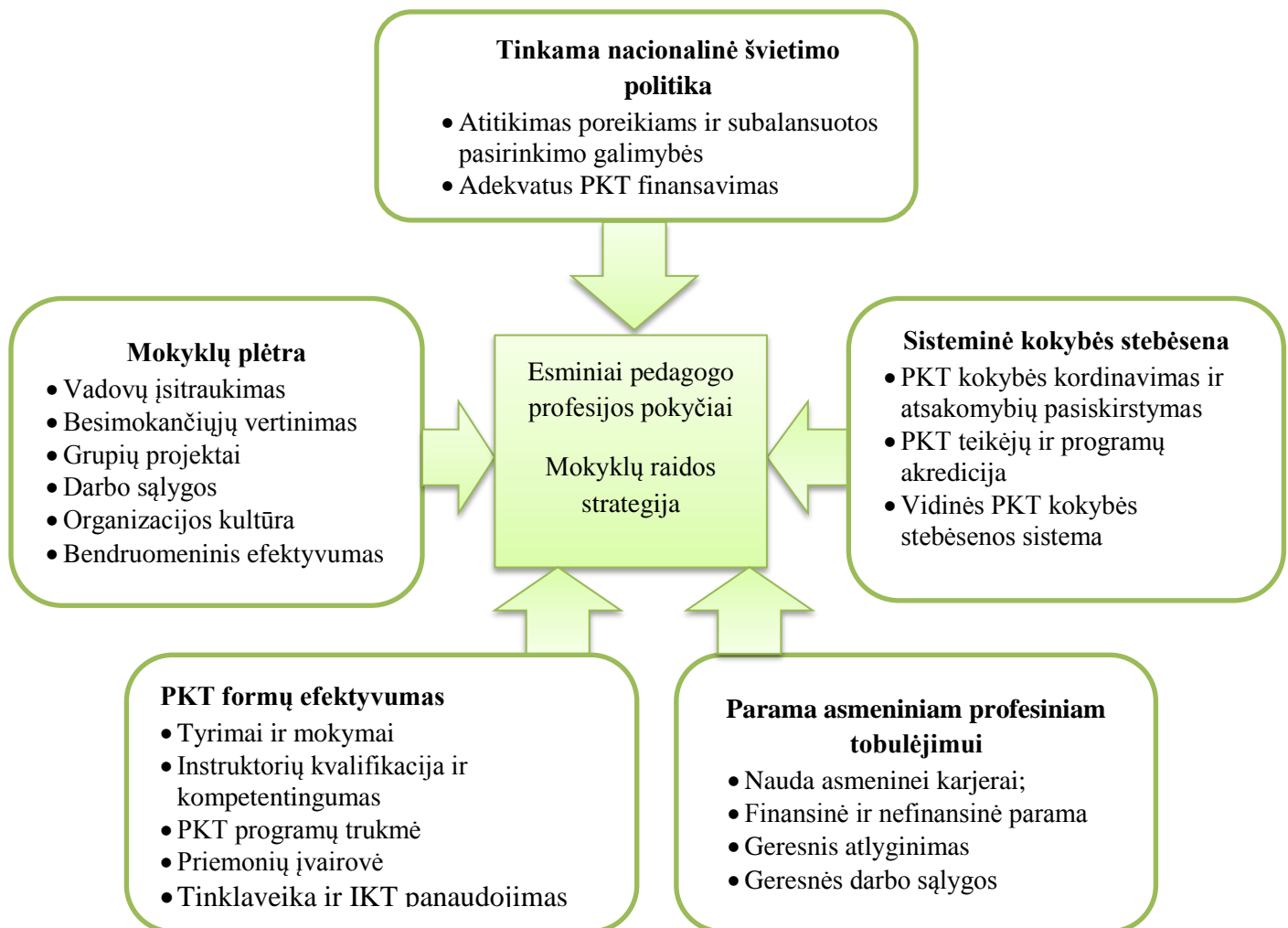
80. Pedagogų nuomone, PKT programų lektoriai yra svarbiau už materialinę / techninę kvalifikacijos tobulinimo bazę (Mokytojų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių tenkinimas. Sociologinio tyrimo ataskaita. Vilnius, 2004).

81. Išplėtotą švietimo duomenų surinkimo kultūra, tačiau svarbu ne tik duomenis surinkti, bet ir pavišinti informaciją apie pasiektus rezultatus (pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programas, jų kokybę, švietimo įstaigų akreditacijos rezultatus, kt.), bet ir jais naudotis priimant valdymo sprendimus.

82. Siekiant formuoti kokybės kultūrą Lietuvoje, vertingas Suomijos pavyzdys, kur už pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę kolegialiai atsako koordinuojančios institucijos, PKT tiekėjas, o **pedagogai aktyviai dalyvauja** tame procese. Nacionalinė švietimo Taryba kas du metus skelbia konkursą kvalifikacijos programoms parengti ir vykdyti. Konkurse gali dalyvauti įvairūs paslaugų teikėjai. Reikalavimus atitinkančios paraiškos gauna finansavimą ir įgyvendinus PKT veiklas turi teikti ataskaitas, pagal kurias Švietimo taryba vertina kursų kokybę. PKT strateginės gairės ir temos numatomos vyriausybės 4 metų veiklos programoje. Prioritetų sąrašas papildomas pagal konkrečios savivaldybės poreikius. Švietimo ir kultūros ministerija naudoja mokyklų tobulinimosi planus, kaip longitudinalinio PKT kokybės stebėsenos tyrimo duomenis. Skiriami šie **pagrindiniai PKT kokybės**

užtikrinimo parametrai: a) už PKT paslaugų kokybę yra atsakingas programų teikėjas (universitetai, taip pat nacionalinis profesinio tobulinimo centras, savivaldybių suaugusiųjų švietimo centrai, švietimo skyriai, kitos įvairios organizacijos, taip pat įmonės/įstaigos); b) PKT kursų kokybę yra vertinama atsižvelgiant į kursų dalyvių vertinimus, atsiliepimus; c) PKT kokybės užtikrinimas grindžiamas nuolat renkamais tyrimų duomenimis ir jų analize. Tyrimų rezultatai padeda tobulinti pedagogų profesinę veiklą, pedagogų pirminio rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo programas; tyrimo rezultatai gali tapti puikiu argumentu kuomet kyla klausimų dėl PM tęstinio mokymo kokybės ir finansavimo. Be to, kadangi mokytojai dalyvauja tyrimuose ir kaip ekspertai ir kaip profesinės veiklos refleksijoje, jie labiau tiki savo kompetencijų tobulinimo svarba ir noriau dalyvauja kvalifikacijos kėlimo programose. Rezultatai taip pat naudojami pedagoginės veiklos, mokymo turinio ir socialinės partnerystės tobulinimui; d) vienas iš kokybės užtikrinimo parametrų yra koordinuojančių institucijų personalo kvalifikacija, kadangi Suomijoje visi specialistai, kurie dirba su švietimu susijusiose valstybinėse ar savivaldybės įstaigose privalo turėti pedagoginį išsilavinimą (The competent teacher 2010–2020).

83. Remiantis esamos situacijos analize ir TALIS Europos šalių patirties analize, **PKT reikėtų traktuoti kaip dinamišką, kompleksišką sistemą**, kurios kokybę priklauso ne tik nuo tinkamos nacionalinės švietimo politikos (visų pirma adekvataus PKT finansavimo), bet ir nuo organizacijos/bendrojo ugdymo mokyklos kultūros ir plėtros prioritetų, mokyklos vadovo kompetentingumo, bendruomeniškumo, PKT formų įvairovės, PKT programų kokybės, periodiškai atliekamų PKT tyrimų, PKT teikėjų ir PKT programų vykdytojų kompetentingumo, pedagogo asmeninių aspiracijų, paramos sistemos, karjeros galimybių ir kitų veiksnių (2 pav).

2 pav. Kokybiškos PKT sistemos prielaidos.

84. Ne mažiau PKT kokybei užtikrinti svarbūs šalies **politinės, ekonominės, socialinės ir technologinės aplinkos veiksniai**. Tačiau vienos iš svarbiausių prielaidų PKT kokybei – aiški PKT strategija, aiškus atsakomybės pasiskirstymas ir žmonių išteklių kompetentingumas.

Šalyje PKT kokybės kultūra silpnai išplėta. Kokybės kultūra visų pirma turėtų būti akcentuojama nacionalinės švietimo politikos dokumentuose, aiškiai įvardinant PKT plėtros prioritetus, efektyvia, kt. Į kokybės, įsivertinimo ir įrodymais grįstos vadybos procesus aktyviau turėtų įsitraukti mokyklų bendruomenės, - įsivertinimas, strateginis planavimas, grįžtamojo ryšio užtikrinimas, socialinė partnerystė bendrojo ugdymo mokyklose turėtų tapti savaimine mokyklų kultūra. PKT poreikių nustatymas, PKT planavimas, PKT programų pasirinkimas ir PKT metu įgytų kompetencijų praktinio pritaikymo stebėseną turėtų būti glaudžiai tarpusavyje susiję procesai. Bendrojo ugdymo mokyklose prioritetai kvalifikacijai tobulinti turėtų pirmiausiai orientuoti į strateginius (nacionalinio/institucinio/pedagogo lygmens) PKT tikslus, PKT programų kokybę, o tik paskui į patogumą pedagogui ir/ar institucijai. Būtina stiprinti grįžtamojo ryšio su lektoriumi palaikymo galimybes, kaip vieną iš paramos besimokančiajam būdų ir stebėsenos priemonių, siekiant įvertinti, kaip sėkmingai taikomos įgytos žinios ir mokėjimai. Reikėtų orientuotis į ilgalaikes PKT programas, siekiant skirti pakankamai laiko pedagogams įtvirtinti įgytas žinias. Rekomenduojama plėtoti tokią kokybės kultūrą, kai tyrimų, vertinimų/įvertinimų rezultatai yra nukreipiami į nuolatinį PKT sistemos tobulinimą ir aukštos teikiamų paslaugų kokybės siekį. Pedagogo veiklos savianalizė, dalyvavimo PKT renginiuose refleksija, veiklos planavimas – pirminiai duomenys, kuriais turėtų būti grindžiamas PKT poreikių nustatymas instituciniu/nacionaliniu lygmeniu. Svarbu ne tik rinkti duomenis apie PKT kokybę, bet ir informaciją apie pasiektus rezultatus viešinti, o PKT stebėsenos rezultatus naudoti PKT kokybei gerinti. Remiantis užsienio šalių patirtimi, PKT kokybės tyrimai turėtų būti longitudinaliniai / pakartotiniai, kad būtų užtikrinamas tęstinumas, gaunami patikimesni stebėsenos duomenys. Svarbus veiksnys plėtojant kokybės kultūrą – PKT koordinuojančių institucijų personalo kvalifikacija.

IV. PKT KOKYBĖS STEBĖSENOS MODELIO ĮGYVENDINIMO GAIRĖS IR MODELIO ĮGYVENDINIMO EKONOMINIS PAGRINDIMAS

85. PKT kokybės stebėsenos sisteminio modelio rengėjai parengė **trijų dokumentų projektus**: Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo teikėjų akreditacijos tvarkos projektą; Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų vertinimo ir akreditavimo tvarkos projektą; Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybės stebėsenos aprašo projektą. **Dokumentų projektų ekonominis pagrindimas pateikiamas pagal juose įvardintas atsakomybes.**

86. PKT kokybės stebėsenos sisteminio modelio koncepcijoje (tokiau – Koncepcija) nustatytos atsakomybės ir vaidmenys, atliekant PKT kokybės stebėseną. Koncepcijoje numatyta, kad PKT kokybės užtikrinimą ir stebėseną koordinuoja, organizuoja ir vykdo Švietimo ir mokslo ministerija, Ugdymo plėtotės centras, PKT paslaugų teikėjai, švietimo įstaigos ir pedagogai.

87. **Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (PKT) teikėjų akreditacijos tvarkos projekte** nustatyti reikalavimai UPC - institucijai, koordinuojančiai PKT teikėjų vertinimą ir akreditavimą.

87.1. Išorinį vertinimą atlieka UPC įgaliotos 3-5 narių ekspertų komisijos. Komisijos nariai turi teisę gauti darbo užmokestį už atliekamą darbą, darbo sutartyje nustatytais įkainiais, o UPC privalo užtikrinti reikiamus išteklius numatytiems Institucijų išorinio vertinimo ir akreditavimo funkcijoms atlikti. Ekspertų komisijos narių darbui apmokėti lėšų skiria Ministerija teisės aktų nustatyta tvarka.

87.2. Apeliaciją dėl Ekspertų komisijos Institucijos išorinio vertinimo išvadų nagrinėja Institucijų veiklos akreditacijos apeliacijos komisija (toliau – Apeliacijos komisija). Apeliacijos komisijos darbo reglamentą ir sudėtį tvirtina UPC direktorius. Apeliacijos komisija sudaroma iš trijų asmenų: Lietuvos

Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos (toliau – Ministerijos) atstovo ir dviejų ekspertų, nedalyvavusių Institucijos veiklos išoriniame vertinime, tačiau įregistruotų į Ekspertų sąrašą. Apmokėjimo sąlygos Apeliacinės komisijos nariams nenumatytos.

87.3. Eksperto apmokėjimui galima naudoti koeficientus patvirtintus LR švietimo ir mokslo ministro 2013 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. V-1254 „Dėl švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Aprašas nustato biudžetinių švietimo įstaigų pedagoginių ir kitų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų tarnybinių atlyginimų, tarifinių atlygių koeficientus ir kitas darbo apmokėjimo sąlygas. Šio aprašo 55 punkte nustatyta, kad pasitelktiems ekspertams mokama pagal susitarimą, bet ne daugiau kaip 50 bazinių valandinių atlygių už valandą. Iš mokslo ir studijų institucijų pasitelktiems ekspertams darbo apmokėjimo įkainiai nustatomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka. Iš mokslo ir studijų institucijų pasitelktiems ekspertams darbo apmokėjimo įkainiai neturėtų būti mažesni kaip 50 bazinių valandinių atlygių už valandą.

7 lentelė. Išlaidos ekspertų darbui apmokėti (vertinant vieną PKT teikėją)

Eksperto valandos įkainis, Lt	Maksimalus valandų skaičius	Ekspertų skaičius	Išlaidos ekspertų darbui apmokėti, suma Lt*
6,27	50	3	940,50
		5	1567,50

* Kai Ekspertų komisijoje nėra atstovų iš mokslo ir studijų institucijų.

8 lentelė. Išlaidos ekspertų darbui apmokėti (per metus)

Akredituotų PKT teikėjų skaičius per metus	Išlaidos ekspertų komisijai
1	940,50 (kai 3 nariai)
	1567,50 (kai 5 nariai)
4*	3762,00 (kai 3 nariai)
	6270,00 (kai 5 nariai)

*Pavyzdžiui, 2013 metais akredituotos 4 nauji PKT teikėjai.

88. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (PKT) programų vertinimo ir akreditavimo tvarkos projekte nuatyta, kad PKT programų vertinimą ir akreditavimą koordinuoja LR Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – Ministerija). Programų vertinimą ir akreditavimą organizuoja Ugdymo plėtotės centras (toliau – UPC).

88.1. Programų vertinimą atlieka UPC įgaliotos 3-5 narių ekspertų komisijos. Už programos vertinimą ekspertams gali būti apmokama teisės aktų nustatyta tvarka.

88.2. Apeliaciją dėl Programų akreditacijos rezultatų nagrinėja Programų akreditavimo apeliacinė komisija (toliau – Apeliacinės komisija). Apeliacinės komisijos sudėtį ir nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras. Apeliacinės komisijos sudaromos iš trijų narių. Apeliacinės komisijos narių darbas apmokamas iš UPC biudžeto lėšų.

88.3. Eksperto apmokėjimui galima naudoti koeficientus patvirtintus LR švietimo ir mokslo ministro 2013 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. V-1254 „Dėl švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Aprašas nustato biudžetinių švietimo įstaigų pedagoginių ir kitų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų tarnybinių atlyginimų, tarifinių atlygių koeficientus ir kitas darbo apmokėjimo sąlygas. Šio aprašo 55 punkte nustatyta, kad pasitelktiems ekspertams mokama pagal susitarimą, bet ne daugiau kaip 50 bazinių valandinių atlygių už valandą. Iš mokslo ir studijų institucijų pasitelktiems ekspertams darbo apmokėjimo įkainiai nustatomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka. Iš mokslo ir studijų institucijų pasitelktiems ekspertams darbo apmokėjimo įkainiai neturėtų būti mažesni kaip 50 bazinių valandinių atlygių už valandą.

88.4. 9 ir 10 lentelėje pateikiamos preliminarios išlaidos ekspertų, vertinančių PKT programas, darbui apmokėti (remiantis nustatytais įkainiais ir per 2013 metus įvertintų programų skaičiumi).

9 lentelė. Išlaidos ekspertų darbui apmokėti (vertinant vieną programą)

Eksperto valandos įkainis, Lt	Maksimalus valandų skaičius	Ekspertų skaičius	Išlaidos ekspertų darbui apmokėti, suma Lt*
6,27	50	3	940,50
		5	1567,50

* Kai Ekspertų komisijoje nėra atstovų iš mokslo ir studijų institucijų.

10 lentelė. Išlaidos ekspertų darbui apmokėti (per metus)

Akredituotų PKT programų skaičius per metus	Išlaidos ekspertų komisijai
1	940,50 (kai 3 nariai)
	1567,50 (kai 5 nariai)
31*	29155,50 (kai 3 nariai)
	48592,50 (kai 5 nariai)

* Pavyzdžiui, 2013 metais akredituota 7 nacionalinio, 4 insitucinio lygmens ir 20 programų, įgyvendinamų ne LR teritorijoje (2013 m. UPC ataskaita).

89. **Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybės stebėsenos aprašo projekte** aptariama PKT kokybės stebėsenos finansavimo schema. PKT kokybės užtikrinimą ir stebėseną koordinuoja, organizuoja ir vykdo Švietimo ir mokslo ministerija, Ugdymo plėtotės centras, PKT paslaugų teikėjai, švietimo įstaigos ir pedagogai.

89.1. **PKT kokybės stebėseną koordinuoja LR Švietimo ir mokslo ministerijai priklausantis Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamentas.** Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento Kokybės užtikrinimo skyriaus nuostatuose (2012) numatytos šio skyriaus funkcijos, susijusios su PKT kokybės stebėseną. Šios funkcijos gali būti derinamos su visuomeniniais pagrindais dirbančia PKT Taryba.

89.2. **Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybės stebėseną nacionaliniu lygmeniu vykdo UPC:** renka duomenis, atlieka duomenų, rodiklių ir analitinės informacijos poreikių tyrimus, rengia ir skelbia duomenų ir rodiklių analizes, apžvalgas, ataskaitas, siūlymus, teikia informaciją švietimo politikos formuotojams. Panaudojant esamus resursus, PKT kokybės stebėsenos funkcijas gali vykdyti UPC darbuotojai (nustatant šias funkcijas jų pareigybių aprašuose) ARBA būtų galima steigti vieną papildomą darbuotojo (specialisto / metodininko) etatą UPC. Skaičiavimams naudotas UPC darbuotojo vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (pareiginė alga, priedai ir priemokos) litais neatskaičius mokesčių pagal 2014 m. I ketvirčio įkainius (6 lentelė).

6 lentelė. UPC atskirų pareigybių darbuotojų darbo užmokesčio vertinimas

Pareigų pavadinimas	Skaičius	Bendras mėnesinis 1 darbuotojo vidutinis darbo užmokestis, Lt	Bendras metinis 1 darbuotojo vidutinis darbo užmokestis, Lt
Metodininkas	1	2546	30.552
Specialistas	1	1795	21.540

89.3. **PKT kokybės stebėseną instituciniu lygmeniu vykdo švietimo įstaigos vadovas** (rengia ir įgyvendina PKT planus; organizuoja metinius pedagogų kvalifikacijos tobulinimo vertinimo pokalbius; sistemina, analizuoja, vertina mokyklos PKT veiklos rezultatus; viešina informaciją apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimo rezultatus; teikia informaciją apie nustatytus PKT kokybės

stebėsenos rodiklius, ir apibendrina jų metu gautus duomenis; bendradarbiauja su PKT paslaugų teikėjais, kt.¹⁹) ir PKT paslaugų teikėjas (rengia ir vykdo PKT programas, periodiškai atlieka vidinį veiklos kokybės ir PKT programų įsivertinimą ir teikia ataskaitas, viešai skelbia informaciją apie vykdomas PKT programas, jų akreditavimą, organizuojamus PKT renginius; kt.).

89.4. **PKT kokybės stebėseną individualiu lygmeniu** vykdo pedagogas. Pedagogai dalyvauja PKT kokybės stebėsenoje planuodami PKT veiklą ir analizuodami jos rezultatus, teikdami švietimo įstaigos administracijai bei PKT informacinei sistemai duomenis apie savo dalyvavimą PKT veiklose).

90. Teisės aktų analizė parodė, kad PKT kokybės užtikrinimui skiriamos lėšos nėra aiškiai reglamentuotos. Kai kurių ekspertų grupių ir ekspertų komisijos narių darbui apmokėti lėšų skiria Ministerija teisės aktų nustatyta tvarka, tačiau nėra apibrėžta apeliacinių komisijų darbo apmokėjimo tvarka. **Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybės stebėsenai užtikrinti būtina parengti teisės aktus:** reglamentuojančius apmokėjimą PKT kokybės stebėsenos specialistų atestacijos išlaidoms ir Apeliacinės komisijos nariams apmokėti.

91. LR Švietimo ir mokslo ministerija kasmet turėtų skirti tikslinių lėšų PKT kokybės stebėsenai vykdyti, pavyzdžiui skirti lėšų atsakingose už PKT kokybės stebėsenos įgyvendinimą įstaigose dirbančių asmenų profesiniam tobulinimuisi.

92. Esant galimybei, būtų galima rengti projekto paraišką, siekiant gauti Europos Sąjungos finansavimą parengtam PKT kokybės stebėsenos modeliui testuoti.

Dokumentų projektų ekonominis pagrindimas priklauso nuo juose įvardintų atsakomybių. Išlaidas PKT teikėjų ir PKT programų vertinimui ir akreditavimui pagrinde sudaro darbo užmokestis ekspertams, vertinantiems PKT teikėjus/programas. Kiekvienu atveju turi būti sudaroma galimybė teikti Apeliaciją, todėl iškyla būtinybė apmokėti už darbą Apeliacinės komisijos nariams, - ši tvarka nėra apibrėžta. Būtina parengti dokumentus, reglamentuojančius PKT kokybės stebėseną koordinuojančių specialistų darbo ir atestacijos išlaidoms apmokėti, Apeliacinės komisijos narių darbui apmokėti. Norint užtikrinti PKT kokybės stebėsenos kokybę reikėtų steigti vieną papildomą darbuotoją (specialisto / metodininko) etatą UPC.

V. PASIŪLYMAI GALIOJANTIEMS TEISĖS AKTAMS PAKEISTI

Teisės aktas	Pakeitimo pobūdis
Darbo kodeksas	DK 143 str. nustato darbo laiko struktūrą. Į darbo laiką įeina: stažuotė, kvalifikacijos kėlimas darbovietėje ar mokymo centruose. DK 182 str. nustato kūrybines atostogas. Stażuočių, kūrybinių atostogų trukmei, suteikimo ir apmokėjimo tvarkai reglamentuoti turi būti parengti įstatymai arba tai galima aptarti ir įtvirtinti šakinėje kolektyvinėje sutartyje.
LR Vyriausybės 2009 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. 1748, Dėl	Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika reglamentuoja mokinio krepšelio dydžio nustatymą, mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimą ir

¹⁹ Šiuo metu Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams apraše vadovavimo švietimo įstaigai kompetencijoms priskiriamos šios vadovavimo sričių kompetencijos: strateginio švietimo įstaigos valdymo (gebėjimas formuoti švietimo įstaigos strateginę veiklos kryptį, rengti strateginius bei veiklos planus; analizuoti informaciją apie švietimo įstaigos veiklą, priimti ir įgyvendinti veiklos tobulinimo sprendimus; kurti informavimo sistemą švietimo įstaigoje; kurti palankią mokymuisi švietimo įstaigos kultūrą, susietą su strateginiais tikslais ir grindžiamą švietimo įstaigos etikos principais bei vertybėmis; išsamiai ir objektyviai atsiskaityti už švietimo įstaigos veiklas, kt.), vadovavimo pedagogų kvalifikacijos tobulinimui (sudaryti palankias sąlygas pedagogų profesinėms kompetencijoms ugdyti; įtraukti švietimo įstaigos bendruomenę ir socialinius partnerius į pedagogų kvalifikacijos tobulinimo procesą, kt.), švietimo įstaigos struktūros, procesų, išteklių valdymo (formuoti ir įgyvendinti veiksmingą personalo politiką, užtikrinančią ugdymo ir mokymosi kokybę; nustatyti materialinių, finansinių ir kitų išteklių, reikalingų švietimo įstaigai funkcionuoti, poreikį, jų šaltinius bei paskirstymo prioritetus, kt.).

mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos (2009).	paskirstymą mokinių, besimokančių pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio arba vidurinio ugdymo programą, mokymo reikmėms tenkinti. Metodikos 13 punkto 4 dalyje numatytos lėšos mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijai tobulinti.
LR švietimo ir mokslo ministro 2013 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. V-1254 „Dėl švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos“ (2013).	Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) nustato biudžetinių švietimo įstaigų pedagoginių ir kitų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų tarnybinių atlyginimų, tarifinių atlygių koeficientus ir kitas darbo apmokėjimo sąlygas. Aprašo 55 punkte nustatyta, kad pasitelktiems ekspertams mokama pagal susitarimą, bet ne daugiau kaip 50 bazinių valandinių atlygių už valandą. Iš mokslo ir studijų institucijų pasitelktiems ekspertams darbo apmokėjimo įkainiai nustatomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka. Vyriausybės nustatytos tvarkos dėl apmokėjimo ekspertams nėra, būtina ją parengti.
Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašas (2011 m. liepos 1 d. Nr. V-1194.0)	Aprašo priede nustatyta, kad dėl galimo vertinimo procedūrų pažeidimo pretendentas gali pateikti skundą švietimo ir mokslo ministrui, tačiau teisės akte turi būti numatyta kas nagrinės skundą: ministras, ministro sudaryta komisija ar apeliacinė komisija. Tikslinga papildyti aprašą nustatant apeliacijos tvarką arba parengti apeliacijos nuostatus , juos turėtų patvirtinti ministras įsakymu. Apraše nustatyta, kad kompetencijų vertinimui organizuoti ir vykdyti naudojamos valstybės biudžeto ir kitų šaltinių lėšos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Turėtų būti teisės aktu nustatyta lėšų skyrimo tvarka kompetencijų vertinimui.
Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatai (2008 m. lapkričio 24 d. Nr. ISAK-3216)	Koreguoti atestacijos tvarką ir procedūras atsižvelgiantį šių specialistų veiklos vertinimo kriterijų atnaujinimą ir jų sąsajas su specialisto kompetencijomis konkrečiu karjeros etapu. Būtina parengti teisės aktus reglamentuojančius apmokėjimą specialistų atestacijos išlaidoms ir MKC apeliacinės komisijos nariams apmokėti.
Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registro nuostatai (2007-12-20, Nr. ISAK-2524.)	Registro nuostatai papildyti 2009 m. kovo 20 d. Nr. ISAK-547, dokumentas pakankamai išsamus, tačiau registras vis dar nepakankamai informatyvus, funkcionalus ir vartotojams nėra patrauklus , - būtina tobulinti mokymosi programos paieškos pagal savivaldybę, pagal konkretų švietimo teikėją ir pan.
Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas (2007 m. sausio 15 d. Nr. ISAK-54)	Tikslinga parengti vieną naują dokumentą, reglamentuojantį visų pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos kėlimo tvarką, vertinimo tvarką ir apeliacijų pateikimo tvarką.
Pedagogų rengimo reglamentas (2012 m. gegužės 15 d. Nr. V-827),	Mentorystę teisės aktuose įteisinti kaip kvalifikacijos tobulinimo formą.
Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašas (2007)	Dokumente nurodyta mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo paskirtis, principai, programų akreditavimo procedūros. Tvarkoje nurodoma, kad akredituoti gali būti teikiamos: kursų programos, nacionalinio lygio programos, institucinio lygio programos ir programos, vykdomos ne Lietuvos Respublikos teritorijoje. Reikalinga kita PKT programų klasifikacija, taikant tuos pačius klasifikacijos kriterijus, nes šiuo metu galiojančioje tvarkoje stokojama aiškumo. Pavyzdžiui, pavadinimas „kursų programa“ neteisingas, nes kursai – tai tik programos realizavimo forma; taip pat nėra tikslu atskiru tipu išskirti programas, įgyvendinamas ne LR teritorijoje, nes jos turėtų priklausyti kuriam nors tvarkoje įvardintam lygmeniui – institucinio arba nacionalinio lygmens programai (pagal svarbumą, aprėptį), tik programos įgyvendinimo vieta – ne LR teritorija. Viena iš galimybių – Tvarkoje numatyti terminus, iki kada galima teikti Programas vertinti ir akredituoti (galimi keli kartai per metus).
Akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašas (2014)	Apraše nurodoma, kad programos stebėjimui vykdyti UPC direktoriaus sprendimu skiriami ekspertai. Neaiški ekspertų atrankos sistema, atrankos kriterijai, - reikėtų detalizuoti reikalavimus ekspertams. Aprašo 10 punkte nurodoma: “Jeigu programą vertinę ekspertai programos vykdytojui pateikia esminių pastabų dėl programos, vertinimo procedūra kartojama”. Jeigu mokymai jau pasibaigę, tai ką reiškia „vertinimo procedūra kartojama“? Reikėtų tikslinti formuluotę. Baigiamosiose nuostatose teigiama, kad už įgyvendinamos programos stebėjimą, vertinimą ir ataskaitų rengimą ekspertams gali būti apmokama teisės aktu nustatyta

	tvarka. Neaišku, kokie konkrečiai teisės aktai reglamentuoja ekspertų darbo apmokėjimą.
Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklės (2008)	Reglamentuoja švietimo teikėjų – juridinių asmenų – veiklos, susijusios su mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimu, vertinimo ir akreditacijos tikslą, uždavinius, principus, kriterijus, vertinimo ir akreditacijos organizavimą, vykdymą. Nėra numatyta tvarka Apeliacinės komisijos narių darbui apmokėti.
Dokumentuose vartoti tapačias sąvokas. Atlikti esamų dokumentų akualią redakciją, kadangi kai kuriuose įstatymuose vis dar naudojamos sąvokos, kurios jau yra pasikeitusios (pvz., vartoti „bendrojo ugdymo mokykla“ vietoj „bendrojo lavinimo mokykla“), atsakomybės priskiriamos instiucijoms, kurios šiuo metu nebeegzistuoja (pvz., Mokytojų kompetencijų centras).	

INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. 2014–2020 metų Nacionalinė pažangos programa (2012). – Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas 2012 m. lapkričio 28 d. Nr. 1482 „Dėl 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“. Vilnius. Prieiga per internetą: <http://www.litlex.lt/scripts/sarasas2.dll?Tekstas=1&Id=165004>
2. AIKOS – Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema: <http://www.aikos.smm.lt>
3. Akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašas (2014). Ugdymo plėtotės centro direktoriaus įsakymas 2014 m. vasario 26 d. Nr. VK-51. Vilnius. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/ekspertavimas/akreditacija/programos/Stebesenos_aprasas.pdf
4. Aila Paaso & Kati Korento THE COMPETENT TEACHER 2010–2020 The competences of teaching staff in upper secondary vocational education and training Final report Prieiga per internetą: http://www.oph.fi/download/122136_The_competent_teacher_2010-2020.pdf.
5. Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito tvarkos aprašas (2007). – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2007 m. liepos 18 d. Nr. ISAK-1469 „Dėl bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito tvarkos aprašo patvirtinimo“. Vilnius. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.A187A4C0BFFB>
6. Communication from the Commission. Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes (Komisijos komunikatas. „Permąstykite švietimą: investuokime į gebėjimus, siekdami geresnių socialinių ir ekonominių rezultatų“), SWD(2012) 374 final [pdf], Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw374_en.pdf
7. Darbuotojų, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, darbo laiko sutrumpinimo tvarka (2005). – Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 1328 „Dėl darbuotojų, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, darbo laiko sutrumpinimo tvarkos“. Vilnius. Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/lite/ta/35082>
8. Europos Komisija, 2007 m. Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui. *Dėl mokytojų rengimo kokybės gerinimo*. COM (2007)
9. Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcija (2008). – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2008 m. lapkričio 24 d. Nr. ISAK-3219 „Dėl formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijos patvirtinimo“. Vilnius. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=332022&p_query=&p_tr2=
10. Gedvilienė, G., Laužackas, R., Tūtlys, V. Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai. Mokslo studija. Kaunas: VDU leidykla, 2010.
11. Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklės (2006). – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2006 m. sausio 23 d. Nr. ISAK-109 (Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2008 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. ISAK- 1116 redakcija). Vilnius. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/tobulinimas/dokumentai/Insituciju_veiklos_vertinimo_ir_akreditacijos_taisykles.pdf
12. Initial Teacher Education and Continuing Training Policies in a Comparative Perspective: Current Practices in OECD Countries and a Literature Review on Potential Effects”, *OECD Education Working Papers*, No. 48, OECD Publishing. Prieiga per internetą: <http://dx.doi.org/10.1787/5kmbphh7s47h-en>
13. Jungtinė tyrimų ataskaita (2011). - Projekto “Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra” mokslinio tyrimo projekto rezultatų ataskaita: III dalis. Jungtinė tyrimų ataskaita. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/projektai/perkva/naujienos/rait/RAIT_Jungtine_ataskaita_PKT.pdf

14. Kauno miesto mokytojų kvalifikacijos tobulinimo 2011 metams poreikiai. Tyrimas. Kaunas: Kauno pedagogų kvalifikacijos tobulinimo centras, 2010.
15. Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registro nuostatai (2009). – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2009 m. kovo 20 d. Nr. ISAK-547 (Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gruodžio 20 d. įsakymo Nr. ISAK-2524 „Dėl kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registro steigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“ redakcija). Vilnius. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/svietimas/registras/failai/KTPRR_Nuostatai.pdf
16. Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašas (2011). – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2011 m. liepos 1 d. Nr. V-1194 „Dėl kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašo patvirtinimo“. Vilnius. Prieiga per internetą: <http://www.litlex.lt/scripts/saragas2.dll?Tekstas=1&Id=150341>
17. Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai (2013). Švietimo aprūpinimo centras, Vilnius. Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/uploads/documents/teisine_informacija/svietimo_bukles_apzvalgos/Svietimas%20regionuose%202013%20web.pdf
18. Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašas (2010).
19. Lietuvos kvalifikacijų sandaros susiejimo su Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandara ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara ataskaita (2012).
20. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“. Prieiga per internetą: <http://www.lrv.lt/bylos/veikla/2030.pdf>
21. Lietuvos profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos modelis. Prieiga per internetą: <http://www.upc.smm.lt/projektai/sistema/modelis.pdf>
22. Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos analizė, R. Dačiulytė, L. Dromantienė ir kt., 2011. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/projektai/perkva/naujienos/PKT_analize_120105.pdf
23. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 228 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“ (2013).
24. LR Darbo kodeksas (2002). Žin., 2002, Nr. 64-2569. Prieiga per internetą: <http://www.folex.lt/ta/27274>
25. LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (1998). – Valstybės žinios, 1998-07-24, NR. 66-1909. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=60192&p_query=&p_tr2=
26. LR Švietimo ir mokslo ministro 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-2460 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2006 m. sausio 23 d. įsakymo Nr. isak-109 „dėl institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos“ pakeitimo. Prieiga per internetą: <http://www.upc.smm.lt/ekspertavimas/akreditacija/institucijos/Isakymas2460.pdf>
27. LR Švietimo įstatymas (2011). Valstybės žinios, 2011-03-31, Nr. 38-1804.
28. Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika (2009). – Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas 2009 m. gruodžio 23 d. Nr. 1748 „Dėl mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos“. Vilnius.
29. Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašas (2007). - Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. ISAK-2275 „Dėl mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašo

- patvirtinimo“. Prieiga per internetą http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=310145&p_query=&p_tr2=
30. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija ir jos įgyvendinimo veiksmų planas (2004). – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas 2004 m. kovo 26 d. Nr. ISAK-433/A1-83 „Dėl Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos ir jos įgyvendinimo veiksmų plano tvirtinimo“. Vilnius. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.BCAEABD601EC>
  31. Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatai (2008). – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2008 m. lapkričio 24 d. Nr. ISAK-3216 „Dėl mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų patvirtinimo“. Vilnius. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=332784&p_query=&p_tr2=
  32. Mokytojų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių tenkinimas. Sociologinio tyrimo ataskaita. Vilnius, 2004.
  33. Neformalaus suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plano projektas.
  34. Nešukaitienė, D. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybės atitiktis pedagogų profesinio tobulinimosi poreikiams. Magistro baigiamasis darbas. Kaunas, 2010.
  35. OECD (2014), *Talis 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en>
  36. Pagrindiniai duomenys apie Europos mokytojus ir mokyklų vadovus, 2013 leidimas. Europos Komisija/EACEA/Eurydice, 2013. *Pagrindiniai duomenys apie Europos mokytojus ir mokyklų vadovus. 2013 m. leidimas. „Eurydice“ ataskaita.* Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras.
  37. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija (2012). - Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2012 m. gegužės 30 d. Nr. V-899 „Dėl pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijos tvirtinimo“. Vilnius. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=425929&p_query=&p_tr2=2
  38. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modelis (2012). Vilnius. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/projektai/pkt/naujienos/modelis/PKT_modelis.pdf
  39. Pedagogų rengimo reglamentas (2012). – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2012 m. gegužės 15 d. Nr. V-827 „Dėl Švietimo ir mokslo ministro 2010 m. sausio 8 d. įsakymo Nr. V-54 „Dėl pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“. Vilnius. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=425048
  40. Profesinio mokymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plano projektas.
  41. Professional development of Teachers in BiH From Promises to Ensure Quality Teaching in Classroom. Policy Development fellowship programme 2009-2010, Open Society Fund for BiH. http://www.academia.edu/235662/Professional_Development_of_Teachers_in_BiH_From_Promises_to_Ensuring_Quality_Teaching_in_Classrooms
  42. Raseinių rajono pedagogų kvalifikacijos tobulinimo galimybių analizė, 2011.
  43. Šalies pedagogų darbo ir kvalifikacijos kėlimo sąlygos. Profesinės sąjungos vaidmuo. Tyrimo ataskaita / Sud. D. Atmanavičienė, 2009.
  44. Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programa (2012). – Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas 2012 m. gruodžio 13 d. Nr. XII-51 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. Vilnius. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=439761
  45. Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka (2013). – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2013 m. gruodžio 19 d. Nr. V-1254 „Dėl švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo

- apmokėjimo tvarkos“. Vilnius. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/2013-12-19-V-1254%281%29.pdf>
46. Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento kokybės užtikrinimo skyriaus nuostatai (2012). – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. lapkričio 30 d. įsakymas Nr. V-1651. Prieiga per internetą http://www.smm.lt/uploads/contacts/docs/33_917065ad02c026492a3fed167e628708.pdf
47. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija (2013). – Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas 2013 m. gruodžio 23 d. Nr. XII-745. Vilnius.
48. Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatos (2003). – Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas 2003 m. liepos 4 d. Nr. IX-1700 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų“. Vilnius. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=215471&p_query=&p_tr2=
49. Valstybinio audito ataskaita „Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra“ (2013). Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolė, 2013 m. birželio 28 d. Nr. VA-P-50-9-8, Vilnius.
50. Teachers’ professional development: Europe in international comparison: an analysis of teachers’ professional development based on the OECD’s Teaching and Learning International Survey (TALIS). Prieiga per internetą: <http://www.voced.edu.au/content/ngv47729>

PRIEDAI

PKT kokybės stebėsenos sisteminio modelio koncepcijai pagrįsti analizuojamų dokumentų sąrašas pagal tipą ir paskirtį

DOKUMENTO TIPAS	DOKUMENTO PASKIRTIS IR TAIKYMO SRITIS
Įstatymai	
LR Darbo kodeksas (2002)	Pagrindinis bendrasis teisės aktas susijęs su rengiamu PKT kokybės stebėsenos sisteminio modeliu yra LR darbo kodeksas. Darbo kodeksas nustato: maksimaliąją darbo laiko trukmę ir minimaliąsias poilsio laiko normas, pagrindines profesinio pasirengimo ir kvalifikacijos kėlimo nuostatas. Darbo kodeksas nustato darbo laiko struktūrą. Į darbo laiką įeina: stažuotė, kvalifikacijos kėlimas darbovietėje ar mokymo centruose. Darbo kodekse yra numatytos tik esminės darbo laiko nuostatos, o detalios jas reglamentuoti yra leidžiama darbo tvarkos taisyklėse ir kolektyvinėje sutartyje.
LR Švietimo įstatymas (2011)	Švietimas – veikla, kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus. Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos švietimo tikslus, švietimo sistemos principus, švietimo sistemos sandaros, švietimo veiklos, švietimo santykių pagrindus, valstybės įsipareigojimus švietimo srityje.
LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (1998)	Šis įstatymas reglamentuoja neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemą, nustato jos sandaros, veiklos ir valdymo pagrindus. Įstatymo tikslas - suteikti teises garantijas neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalyviams, vykdytojams ir socialiniams partneriams, padėti įgyvendinti įgimtą žmogaus teisę visą gyvenimą ugdyti savo asmenybę, laiduoti asmeniui galimybę įgyti žinių ir gebėjimų, kurių jam reikia kaip demokratinės visuomenės piliečiui ir tam tikros profesijos specialistui, prisidėti prie kūrybingo ir prasmingo laisvalaikio.
Strateginiai dokumentai	
Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programa (2012).	Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programoje numatytos pagrindinės Vyriausybės 2012–2016 metų veiklos kryptys, įvardinti veiklos prioritetai, tarp kurių - švietimo ir aukštojo mokslo politikos kaita, mokesčių už studijas mažinimas, švietimo ir aukštojo mokslo kokybės gerinimas.
Lietuvos pažangos strategija “Lietuva 2030”.	Lietuvos pažangos strategijoje “Lietuva 2030” yra pateikta sumanios Lietuvos vizija, prie kurios įgyvendinimo pabrėžiamas ir švietimo indėlis, pristatoma Lietuvos švietimo vizija.
2014–2020 metų Nacionalinė pažangos programa (2012).	2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa parengta siekiant įgyvendinti Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“. Programa apima tiek svarbiausias nacionalinės politikos nuostatas, tiek pagrindines Europos Sąjungos politikos nuostatas, išdėstytas ES pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijoje „Europa 2020“. Dokumente detalizuoti programos prioritetai, tikslai ir uždaviniai. Išskirti 5 vertikalieji prioritetai, vienas iš jų – „Visuomenės ugdymas, mokslas ir kultūra“.
Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija (2013).	Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija parengta siekiant sutelkti švietimo bendruomenės pastangas esminiams švietimo pokyčiams, kurie būtini atsižvelgiant į visuomenės lūkesčius, Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 (Žin., 2012, Nr. 61-3050), nuostatas, pasaulines švietimo filosofijos, politikos ir praktikos tendencijas, naujausius Lietuvos ir Europos Sąjungos švietimo būklės duomenis, ir tam kryptingai skirti finansinius, materialinius ir intelektualinius išteklius. Strategija numato švietimo politikos prioritetines kryptis. Dokumente įvardinti strategijos tikslai ir švietimo kaitos kryptys (uždaviniai), apibrėžiama įgyvendinimo eiga ir atsakomybė, suformuluoti strategijos įgyvendinimo vertinimo rodikliai ir siekiniai.
Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija ir jos įgyvendinimo veiksmų planas (2004)	Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje numatytos ir apibrėžtos mokymosi visą gyvenimą plėtros kryptys, jų įgyvendinimo priemonės, akcentuojant profesinio mokymo ir suaugusiųjų tęstinio mokymo sritis.

	Strategija prisideda prie komunikato Suaugusiųjų mokymasis: mokyti niekada nevelu įgyvendinimo, kuriame akcentuojama suaugusiųjų švietimo plėtros svarba bei įtvirtinti penki svarbiausi tikslai: šalinti dalyvavimo suaugusiųjų švietime kliūtis, didinti jo kokybę ir veiksmingumą, paspartinti neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų pripažinimą, užtikrinti pakankamas investicijas ir vykdyti stebėseną. Strategija atliepia Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2020 metų ilgalaikės strategijos projekte keliamus strateginius prioritetus.
Profesinio mokymo plėtros 2014-2016 metų veiksmų plano <i>projektas</i> .	Profesinio mokymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plane pateiktos ilgalaikės plėtros kryptys, išdėstyti tikslai, uždaviniai ir priemonės, numatomi veiksmų plano rezultatai, veiklos įgyvendinimo principai. Veiksmų plano paskirtis – susitarti dėl bendrų veiksmų ir numatyti bendras profesinio mokymo plėtros kryptis ir projektus, užtikrinti jų integralumą ir veiksmingumą.
Neformalaus suaugusiųjų švietimo plėtros 2014-2016 metų veiksmų plano <i>projektas</i> .	Numatoma Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plano paskirtis – siekti nuoseklios ir tarpinstituciniu susitarimu grįstos neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros, sudarančios prielaidas suaugusiųjų mokymuisi visą gyvenimą.
Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcija (2008).	Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijos paskirtis – suteikti konceptualų pagrindą politikų ir visuomenės susitarimams dėl švietimo kokybės sampratos ir formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo būdų bei priemonių, taip pat sukurti prielaidas švietimo kokybės užtikrinimo politikai suderinti.
	Šiuo dokumentu rekomenduojama vadovautis neformaliojo švietimo teikėjams ir jų savininko teises ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms, savininkams (dalyvių susirinkimams).
Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija (2012)	Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje pabrėžiama, kad kvalifikacijos tobulinimo procesas turi užtikrinti dermę tarp individualių pedagogo poreikių, švietimo įstaigos poreikių ir nacionalinių poreikių, o kvalifikacijos tobulinimas nuosekliai pratęsti pedagogų rengimą, pradėtą aukštojoje mokykloje ir turi trukti visą jo profesinės veiklos laikotarpį. Koncepcijoje taip pat išskirti būdai, kuriose pedagogai gali tobulinti vadybines – organizacines, kultūrinės, socialines, dalykines ir didaktines kompetencijas: tobulinantis individualiai, kolegialiai dalintis patirtimi, dalyvaujant specializuotuose renginiuose ar tęsiant akademinės studijas, taip pat vykdam ar dalyvaujant viešojoje nedarbinėje veikloje.
Kiti dokumentai (Vyriausybės nutarimai, ministrų įsakymai, ataskaitos, kt.)	
Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 228 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“ (2013)	Dokumente įvardintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinės priemonės, įgyvendinimą koordinuojančios institucijos, įvykdymo terminai, nurodyti programos įgyvendinimui reikalingi nauji dokumentai.
Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašas (2010).	Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašas nustato Lietuvos Respublikoje nustatytų kvalifikacijų, grindžiamų asmens veiklai reikalingomis kompetencijomis, lygių sistemą. Pagal šiame apraše pateiktą Lietuvos kvalifikacijų sandarą klasifikuojamos, vertinamos ir palyginamos Lietuvos Respublikoje nustatytos, suteikiamos ir pripažįstamos kvalifikacijos, susiejant Lietuvos kvalifikacijų sistemą, apimančią Lietuvos kvalifikacijų sandarą, kvalifikacijų planavimą, įgyvendinimą, pripažinimą ir valdymą, su kitų Europos Sąjungos valstybių kvalifikacijų sistemomis.
Lietuvos kvalifikacijų sandaros susiejimo su Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandara ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara ataskaita (2012).	Šioje ataskaitoje aprašomi Lietuvos kvalifikacijų sandaros (LTKS) susiejimo su Mokymosi visą gyvenimą Europos kvalifikacijų sandara (EKS) ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara (EAMEKS) procesas bei rezultatai.
Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modelis (2012).	Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modelis numato, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimas turėtų būti tiesiogiai sietinas su pedagoginių darbuotojų karjeros etapais, o pedagogų kvalifikacijos tobulinimo proceso organizavimas orientuotas į pedagoginės veiklos rezultatais (mokinių pasiekimų gerinimu) pagrįstą valdymą. Be to Modelyje akcentuojama konkrečios pedagoginės veiklos realizacija

	praktikoje, t.y. orientacija personaliniu lygmeniu į profesinį tobulėjimą, asmeninių kompetencijų plėtotę, instituciniu - į konkrečią pamoką – į bendrąją ugdymo kokybę bei strateginių švietimo siekių realizacija.
Lietuvos profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos modelis.	„Profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos modelis“ sukurtas Ugdymo plėtotės centrai įgyvendinant projektą „Profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos sukūrimas ir įdiegimas“ (SFMIS Nr.VP1-2.2-ŠMM-02-V-02-001). Modelyje pateikiama profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos sandara, tikslai, uždaviniai, veikimo principai, sistemoje vykstantys procesai, jų dalyviai ir funkcijos.
Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklės (2006).	Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklės reglamentuoja švietimo teikėjų – juridinių asmenų – veiklos, susijusios su mokytojų ir švietimo pagalba teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimu, vertinimo ir akreditacijos tikslą, uždavinius, principus, kriterijus, vertinimo ir akreditacijos organizavimą, vykdymą.
Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika (2009)	Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika reglamentuoja mokinio krepšelio dydžio nustatymą, mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimą ir paskirstymą mokinių, besimokančių pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio arba vidurinio ugdymo programą, mokymo reikmėms tenkinti. Ši metodika taikoma skirstant mokinio krepšelio lėšas valstybinėms, savivaldybių ir nevalstybinėms mokykloms, teikiančioms bendrąjį lavinimą ir priešmokyklinį ugdymą, taip pat pedagoginėms psichologinėms tarnyboms ir neformaliojo švietimo įstaigoms.
Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka (2013)	Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) nustato biudžetinių švietimo įstaigų pedagoginių ir kitų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų tarnybinių atlyginimų, tarifinių atlygių koeficientus ir kitas darbo apmokėjimo sąlygas.
Darbuotojų, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, darbo laiko sutrumpinimo tvarka (2005)	Vyriausybė nustatė darbuotojų, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, darbo savaitę, kuri negali būti ilgesnė kaip 36 valandos. Sutrumpinta darbo laiko savaitė nustatoma šiems pedagoginiams darbuotojams: mokytojams, dirbantiems bendrojo lavinimo, profesinėse, aukštesniosiose, neformaliojo švietimo mokyklose, kolegijose, specialiuosiuose vaikų globos ir auklėjimo namuose – ne daugiau kaip 36 valandos
Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašas (2011)	Kvalifikacinių reikalavimų aprašas nustato kvalifikacinius reikalavimus valstybinių ir savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų, profesinio mokymo įstaigų, ikimokyklinio ugdymo mokyklų, neformaliojo vaikų švietimo mokyklų ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų, neformaliojo suaugusiųjų švietimo mokyklų ir švietimo pagalbos įstaigų (toliau – švietimo įstaigos) vadovams.
Pedagogų rengimo reglamentas (2012)	Pedagogų rengimo reglamentas nustato pedagogų (išskyrus aukštųjų mokyklų dėstytojus) rengimo būdus ir studijų vykdymo reikalavimus. Reglamente nustatyta, kad pedagogines studijas turi vykdyti kompetentingi, kvalifikuoti dėstytojai ir mokytojai praktikai, padedantys studentams pasirengti ugdomajai veiklai. Joms vykdyti turi būti moderni materialioji bazė.
Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatai (2008)	Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatai reglamentuoja mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio, specialiojo ugdymo, profesinio mokymo, neformaliojo švietimo programas, ir pagalbos mokiniui specialistų (specialiųjų pedagogų, tiflopedagogų, surdopedagogų, logopedų, socialinių pedagogų) (išskyrus psichologus) (toliau kartu vadinama – mokytojai ir pagalbos mokiniui specialistai) kompetencijos ir praktinės veiklos įvertinimo bei kvalifikacinių kategorijų suteikimo tvarką. Nuostatuose nustatyti mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų atestacijos tikslai yra: skatinti mokytoją ir pagalbos mokiniui specialistą tobulinti savo kompetenciją; sudaryti sąlygas mokytojui ir pagalbos mokiniui specialistui siekti karjeros ir įgyti jo kompetenciją ir praktinę veiklą

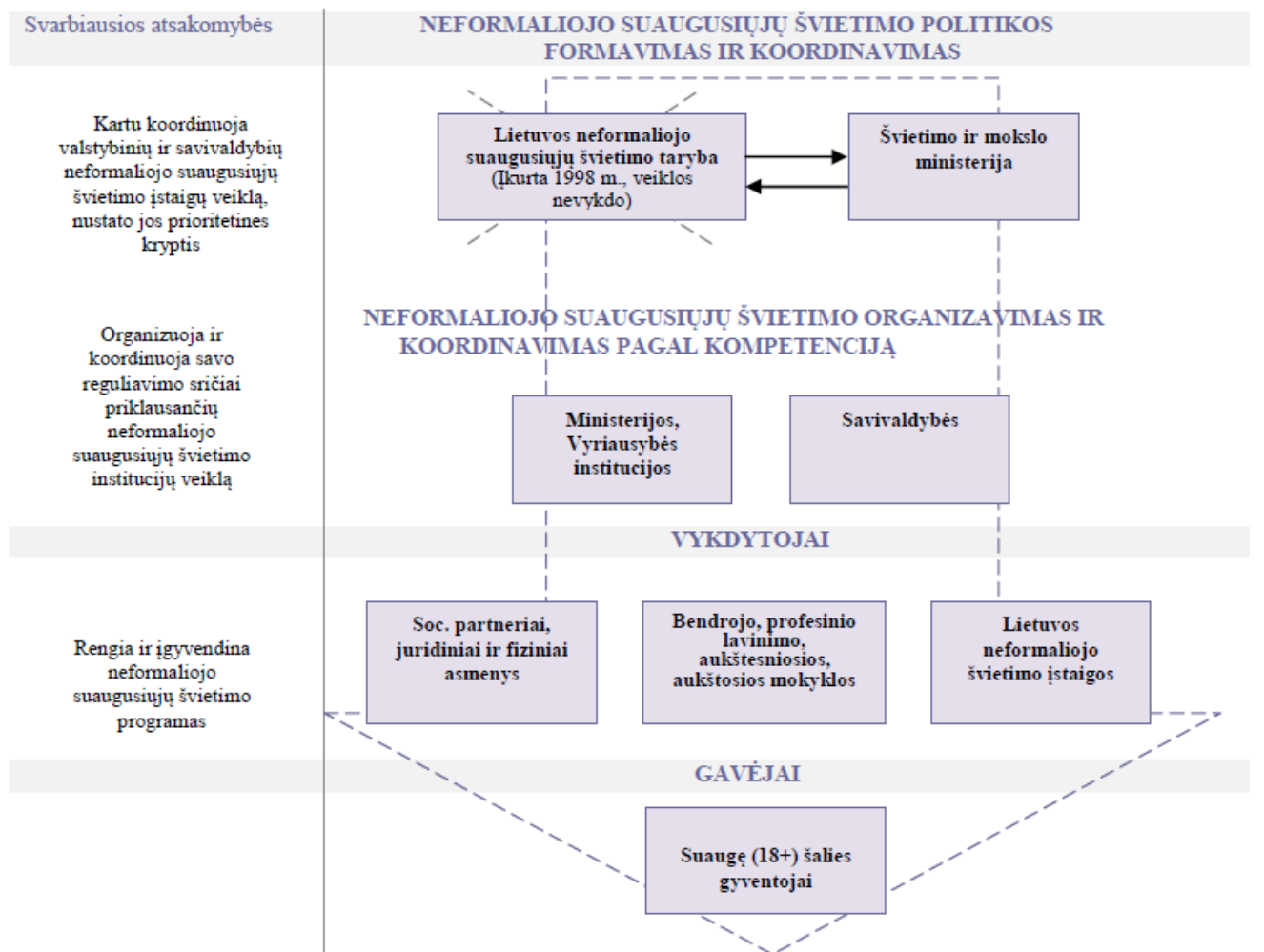
	atitinkančią kvalifikacinę kategoriją, skatinti jį materialiai; didinti mokytojo ir pagalbos mokiniui specialisto atsakomybę už ugdymo rezultatus ir profesinį tobulėjimą.
Valstybinių (išskyrus aukštąsias mokyklas) ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestacijos nuostatai (2014)	Nuostatai reglamentuoja valstybinių (išskyrus aukštąsias mokyklas) ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestacijos tikslus ir principus, atestacijos turinį ir vertinimo kriterijus, atestacijos komisijų ir vadybos ekspertų veiklą, vadybinių kvalifikacinių kategorijų (toliau vadinama kvalifikacinė kategorija) suteikimą, vadovų veiklos ir kompetencijos atitikties turimai kvalifikacinei kategorijai nustatymą bei apeliacijų teikimo ir nagrinėjimo tvarką.
Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašas (2007)	Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų (toliau – Mokytojai) kvalifikacijos tobulinimo programų (toliau – Programa) akreditavimo procedūrą, reikalavimus Programoms, reikalavimus švietimo konsultantams (Programų vertinimo ekspertams) (toliau – Ekspertai) ir jų rengimą, apeliacijų teikimo ir nagrinėjimo tvarką bei Programų akreditavimo finansavimą.
Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registro nuostatai (2009)	Registro paskirtis – registruoti nuostatuose nustatytus objektus, rinkti, kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti jų duomenis ir teikti informaciją apie registro objektus fiziniams ir juridiniams asmenims (toliau – duomenų gavėjai). Registre tvarkomų duomenų tikslas – tenkinti asmenų, norinčių tobulinti kvalifikaciją, ir darbdavių, švietimo įstaigų, viešojo administravimo subjektų bei kitų juridinių asmenų informacinius poreikius, teikti patikimą ir aktualią informaciją apie kvalifikacijos tobulinimo galimybes.
Akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašas (2014)	Akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašas reglamentuoja mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų akredituotų kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimo stebėsenos procesą.
Valstybinio audito ataskaita „Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra“ (2013)	Audito tikslas – įvertinti, ar neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra rezultatyvi. Audito ataskaitoje pateikiami įrodymai apie tai, ar: – neformaliojo suaugusiųjų švietimo organizavimas ir koordinavimas užtikrina rezultatyvią plėtrą; – įgyvendinti Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos uždaviniai ir priemonės, susiję su neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra; – esamas finansavimas užtikrina rezultatyvią neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtrą. Audituojamas 2007–2012 m. laikotarpis. Ataskaitoje pateikiamos valstybinio audito išvados ir rekomendacijos.
Informacinis leidinys „Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai“ (2013).	Švietimo būklės apžvalgoje „Lietuva.Švietimas regionuose 2013. Pedagogai“ remiantis įvairiais statistinių duomenų rodikliais apibūdinama pedagoginių darbuotojų rengimo, kvalifikacijos, veiklos vertinimo ir kvalifikacijos tobulinimo sistema, parodomas mokytojų kompetencijos ir ugdymo rezultatų sąsajos. Dauguma leidinio rodiklių skirti savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų pedagoginiam personalui apibūdinti. Kaita parodoma remiantis 2008–2012 m. duomenimis. Pirmoje leidinio dalyje pateikiami kontekstiniai Lietuvos ir Europos šalių duomenys iš nacionalinių ir tarptautinių šaltinių, apžvelgiama pedagogų kvalifikacijos įgijimo ir tobulinimo padėtis. Toliau bendrais bruožais aprašomas pedagoginių darbuotojų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį, kvalifikacija ir kompetencija. Daugiausia informacijos surinkta apie bendrojo ugdymo mokytojus, po keletą rodiklių skirta atskiroms pedagoginių darbuotojų grupėms: mokyklų vadovams ir jų pavaduotojams (skyrių vedėjams), švietimo pagalbos specialistams, ikimokyklinio ugdymo ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams. Be to, pateikiami ugdymo rezultatų ir pasekmių rodikliai, kurie atspindi mokymosi sėkmingumą ir pasiekimus. Valstybinių brandos egzaminų rezultatai pagal atskirus mokomuosius dalykus gretinami su mokytojų atestacijos rodikliais

	siekiant nustatyti, kiek mokytojų įgytos kvalifikacinės kategorijos lemia mokinių akademinį pasiekimą. Pirmos dalies pabaigoje pateikiamos išvados ir išvalgos. Dalis statistinių duomenų pateikti elektroniniuose prieduose. Antrą leidinio dalį sudaro savivaldybių duomenys – detalesnė informacija apie kiekvienos savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų pedagoginį personalą ir ugdymo rezultatus.
Projekto „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra“ moskvinio tyrimo projekto rezultatų ataskaita: III dalis. Jungtinė tyrimų ataskaita (2011).	Ataskaitoje pateikiami apibendrinti kiekybinio ir kokybinio tyrimo rezultatai, atskleidžiantys švietimo sistemos dalyvių (pedagogų, švietimo įstaigų vadovų, kt.) nuomonę apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemą Lietuvoje.
Susiję ES dokumentai	
2013 m. Europos Tarybos išvados dėl investavimo į švietimą ir mokymą, siekiant paremti strategiją „Europa 2020“	Išvadose pažymima, kad būtina peržiūrėti visus pedagogo profesijos aspektus ir ją sustiprinti, užtikrinant veiksmingą pirminį ir įgyvendinant nuoseklias bei tinkamai ištekliais aprūpintas įdarbinimo, atrankos, pirminio mokytojų rengimo, paramos ankstyvajai karjerai ir kompetencija grįsta pedagogų profesinės raidos sistemas.
Europos komisija/EACEA/Eurydice, 2013. Pagrindiniai duomenys apie Europos mokytojus ir mokyklų vadovus. 2013 m. leidimas. „Eurydice“ ataskaita.	Ataskaitoje pateikia vertingų išvalgų diskutuojant apie mokytojų ir mokyklų vadovų įdarbinimą, profesinę raidą bei darbo sąlygas ir kiekvienos šalies, ir Europos lygmenimis. Ataskaita pagrįsta duomenimis, surinktais pasitelkiant tinklą „Eurydice“ ir gautais iš Eurostato bei tarptautinių TALIS, TIMSS bei PISA tyrimų. Joje pateikti standartizuoti ir palyginami kiekybiniai bei kokybiniai rodikliai, taip pat pateikiama plataus masto pagrindinių klausimų, susijusių su mokytojo profesija Europoje, apžvalga.
Europos Tarybos rezoliucija dėl strateginių Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetų (2009)	Rezoliucijoje pabrėžiamas mokytojų ir instruktorių vaidmuo švietimo ir mokymo kokybei, išryškinama bendradarbiavimo šioje srityje svarba. Pedagogų profesionalumas ES jau daug metų pabrėžiamas kaip vienas svarbiausių švietimo ir ugdymo kokybės veiksnių. Programoje pabrėžiama, kad itin svarbu užtikrinti tinkamą pirminį mokytojų rengimą, nuolatinę profesinę mokytojų bei dėstytojų raidą ir pasiekti, kad mokytojo profesija taptų patraukli.
Europos komisija. Remiant mokytojų kompetencijų tobulinimą (Supporting Teacher competence development) 2013	Aprašomos ir analizuojamos Europoje pedagogų kompetencijų sąrangos ir jų tobulinimo svarba, pateikiami atskirų šalių pavyzdžiai, kaip siekiama užtikrinti Europos šalių pedagogų nuolatinį profesinį tobulėjimą.
Europos komisijos komunikatas „Permaštant švietimą „Rethinking Education“ (2012)	Komunikate pabrėžiama, kaip svarbu peržiūrėti ir stiprinti profesinius reikalavimus ir jų aprašus visiems pedagogams, peržiūrint tiek akademinį tiek ir pedagoginį efektyvumą ir pedagogų rengimo kokybę (sukuriant efektyvias įdarbinimo, atrankos, indukcijos ir profesinio tobulinimo sistemas) pedagoginiam personalui) grindžiamą aiškiai apibrėžtomis pedagogų kompetencijomis reikalingomis atskirose pedagogų rengimo etapuose.
Europos Parlamento rezoliucija dėl mokytojų rengimo kokybės gerinimo (2008/2068(INI))	Rezoliucijoje pabrėžiama, kad mokytojai turėtų būti geriau pasirengę atitikti jiems keliamus naujus reikalavimus ir tai kad mokymu, be kitų dalykų, turi būti siekiama supažindinti mokytojus su reikiamomis naujovėmis, kad į jų veiklą ir naujus dalykus būtų įtrauktas aplinkos aspektas. Taip pat akcentuojamas mokytojų judumas, aktyvesnis bendradarbiavimas ir komandinis darbas gali padėti skatinti mokymo metodų kūrybingumą ir naujoviškumą, o taip būtų palengvinamos sąlygos pažangiausia patirtimi grindžiamam mokymui diegti.
Tarybos rezoliucija dėl atnaujintos Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės 2011/C 372/01	Tarybos rezoliucijoje dėl atnaujintos Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės (2011/C 372/01) raginama skirti dėmesio tam, kad būtų skatinamos lanksčios suaugusiųjų mokymosi galimybės, didesnis aukštojo mokslo prieinamumas tiems, kurie neatitinka tradicinių kvalifikacinių kriterijų, ir diversifikuojamas aukštųjų mokyklų siūlomas suaugusiųjų mokymosi galimybių pasirinkimas, būtų įdiegtos neformaliojo mokymosi ir savišvietos pasiekimų įteisinimo sistemos, gerinama suaugusiųjų mokymosi mokinčių darbuotojų darbo kokybė, o suaugusiųjų mokymosi finansavimas grindžiamas visų suinteresuotų subjektų indėliu;
„Švietimas ir mokymas 2020“ („ET 2020“)	Pagrindiniai programos tikslai: mokymosi visą gyvenimą ir mobilumo įgyvendinimas; ugdymo ir mokymo kokybės ir veiksmingumo didinimas;

	lygybės, socialinės sanglaudos ir aktyvaus pilietiškumo skatinimas; kūrybingumo, novatoriškumo ir verslumo ugdymo skatinimas visuose švietimo lygmenyse.
Tarybos rekomendacija dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo (2012/C 398/01).	Rekomendacijos skatina kvalifikacijos tobulinimo veiklose plačiau vartoti neformaliojo būdu įgytų kompetencijų vertinimą ir pripažinimą.

2 priedas

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalyvių atsakomybės

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

LR Švietimo įstatymo (2011) straipsniai, susiję su atitinkamų valdymo subjektų įgaliojimais švietimo kokybės srityje

Valdymo subjektas	LR Švietimo įstatymo (2011) straipsniai	
Vyriausybė	55 straipsnis. Vyriausybės įgaliojimai švietimo valdymo srityje	1) vykdo švietimą reglamentuojančius įstatymus, Respublikos Prezidento dekretus ir Seimo nutarimus, ilgalaikes valstybines švietimo programas, Vyriausybės programą švietimo srityje, tvirtina jos įgyvendinimo programas; 2) koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerijos, kitų ministerijų ir Vyriausybės įstaigų veiklą švietimo klausimais; 4) paveda jai pavaldžioms vykdomosios valdžios institucijoms rengti Valstybinę švietimo strategiją, atsako už Valstybinės švietimo strategijos ir Vyriausybės programos švietimo srityje įgyvendinimą.
Švietimo ir mokslo ministerija	56 straipsnis. Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliojimai	1) dalyvauti formuojant, vykdyti ir užtikrinti valstybinę švietimo politiką; 2) atsakyti už švietimo kokybę; 3) teikti Vyriausybei siūlymus ir nutarimų projektus: dėl įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo bei tobulinimo; dėl švietimo finansavimo, mokyklų materialinės bazės, disponavimo mokyklų turto; 4) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka tvarkyti Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registrą, steigti ir tvarkyti kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių, švietimo ir mokslo institucijų, licencijų, išsilavinimo pažymėjimų blankų, diplomų, atestatų ir kvalifikacijos pažymėjimų, mokinių, studentų, mokytojų registrus ir valstybės švietimo informacines sistemas; 5) koordinuoti savivaldybių administracijų švietimo padalinių veiklą įgyvendinant valstybės švietimo politiką, teikti Vyriausybei tvirtinti bendruosius jų nuostatus; nustatyti kvalifikacinius reikalavimus savivaldybių administracijų švietimo padalinių vadovams ir specialistams; 10) vykdyti mokyklų, kuriose teisės aktų nustatyta tvarka įgyvendina valstybės kaip savininkės ar dalininkės teises ir pareigas, vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestaciją; 11) organizuoti mokyklų, kuriose teisės aktų nustatyta tvarka įgyvendina valstybės kaip savininkės ar dalininkės teises ir pareigas, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų atestaciją; 12) tvirtinti ikimokyklinio ugdymo programų kriterijus, Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą, formaliojo švietimo bendrąjį ugdymo, mokymo turinį (pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programų aprašus, bendrąsias programas, ugdymo, mokymo planus), kurį tvirtina švietimo ir mokslo ministras; Vidurinio ugdymo programų akreditacijos kriterijus ir jos vykdymo tvarkos aprašą; bendruosius iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamų formalųjų švietimą papildančio švietimo (ugdymo) neformaliojo švietimo programų kriterijus, kuriuos tvirtina švietimo ir mokslo ministras; 14) tvirtinti valstybinių (išskyrus aukštąsias mokyklas) ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų kvalifikacijos tobulinimo ir atestacijos bei veiklos vertinimo kas penkeri metai nuostatus, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo ir atestacijos nuostatus, pedagogų rengimo reglamentą; 15) rūpintis lietuvių kalbos mokymu ir mokymu lietuvių kalba užsienio valstybėse;

		analizuoti, ar tinkamai naudojamos švietimui skirtos valstybės biudžeto lėšos, atsiskaityti visuomenei už bendrąją švietimo būklę šalyje ir atlikti kitas įstatymų ir Vyriausybės nustatytas funkcijas; 16) konkurso tvarka skirti biudžeto lėšas įstaigoms, įmonėms ir organizacijoms, vykdančioms švietimo, mokslo, kultūros ir sporto programas, projektus.
Ministerijos, Seimui atskaitingos valstybės institucijos ir Vyriausybės įstaigos	57 straipsnis.	1) dalyvauja švietimo politiką ir mokyklų veiklą reglamentuojančių dokumentų rengimo darbo grupėse, teikia siūlymus Švietimo ir mokslo ministerijai dėl rengiamų teisės aktų projektų; 2) kartu su švietimo ir mokslo ministru leidžia su švietimu susijusius teisės aktus; 3) vykdo mokyklų, kuriose teisės aktų nustatyta tvarka įgyvendina valstybės kaip savininkės ar dalininkės teises ir pareigas, vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestaciją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka; 4) organizuoja mokyklų, kuriose teisės aktų nustatyta tvarka įgyvendina valstybės kaip savininkės ar dalininkės teises ir pareigas, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų atestaciją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka. 2. Ministerijų ir Vyriausybės įstaigų specialiąją kompetenciją ir atsakomybę švietimo valdymo klausimais nustato Vyriausybė. 3. Seimui atskaitingos valstybės institucijos pagal savo kompetenciją teikia išvadas ir pasiūlymus Seimui ir Vyriausybei dėl švietimo politiką reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų projektų.
Savivaldybės institucijos	Savivaldybės atstovaujamoji institucija:	1) įgyvendina valstybinę švietimo politiką savivaldybėje, nustato ilgalaikius švietimo plėtros tikslus ir priemones jiems pasiekti; 2) steigia, reorganizuoja ir likviduoja savivaldybės administracijos švietimo padalinius; 3) formuoja ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo programas teikiančių mokyklų tinklą, sudaro sąlygas vaikų privalomajam švietimui vykdyti. Inicijuoja, kad būtų formuojamas gyventojų poreikius atitinkantis profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo teikėjų tinklas, savarankiškai formuoja neformaliojo švietimo teikėjų tinklą.
	Savivaldybės vykdomoji institucija	1) analizuoja švietimo būklę, užtikrina valstybinės švietimo politikos vykdymą; 2) organizuoja ikimokyklinį ugdymą, priešmokyklinį ugdymą, bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą ir profesinį orientavimą, kitą vaikų neformalųjį švietimą, suaugusiųjų neformalųjį švietimą; 3) organizuoja ir koordinuoja švietimo pagalbos teikimą mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymą; 4) teisės aktų nustatyta tvarka skiria savivaldybės administracijos švietimo padalinių vadovus ir specialistus; 5) vykdo savivaldybės mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestaciją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka; 6) organizuoja savivaldybės mokyklų mokytojų, švietimo pagalbos specialistų atestaciją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka; 8) organizuoja savivaldybės teritorijoje esančių mokyklų mokinių mokymosi pasiekimų patikrinimus; 10) teikia informaciją Švietimo ir mokslo ministerijai ir visuomenei apie švietimo būklę savivaldybėje.
Švietimo įstaigos vadovas	59.5 straipsnis. Švietimo įstaigos vadovas:	1) vadovauja švietimo įstaigos strateginio plano ir metinių veiklos planų, švietimo programų rengimui, juos tvirtina, vadovauja jų vykdymui; 2) nustatyta tvarka skiria ir atleidžia mokytojus, kitus ugdymo procese dalyvaujančius asmenis ir aptarnaujantį personalą, tvirtina jų pareigybių aprašymus; 3) atsako už šio įstatymo 26 straipsnyje nurodytos informacijos skelbimą, demokratinį švietimo įstaigos valdymą, užtikrina bendradarbiavimu grįstus santykius, mokytojo etikos normų laikymąsi, skaidriai priimamus sprendimus, bendruomenės narių informavimą, pedagoginio ir nepedagoginio personalo profesinį tobulėjimą, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto, prievartos apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką; 4) analizuoja švietimo įstaigos veiklos ir valdymo išteklių būklę ir atsako už švietimo įstaigos veiklos rezultatus;

